

SAŠIUVAS

Metai II.

DEVINTAS.

TĖVYNĖS

SARGAS.

MĖNESINIS LAIKRASZTIS

paskirtas dvasiškam ir medžiagiškam Lietuviių
tautos užlaikymui par jos apszvietimą.

MĖNUO 1897 RUGRĖJIS.

TILŽĖJE.

TĖVYNĖS SARGAS.

„Mylėk V. Dievą už visa labiausiai,
 „Artimą kaip pats save, o
 „Tėvynę už savę daugiau.“

Iszeina ant mėnesio vieną kartą. Metine prekė ant vietos 1 rublis; Su prisiuntimu (uždengtose kopertose) į Gudiją 6 rubl. Su prisiuntimu į Ameriką 1 dol. Su pasiuntimu į kitas szalis 2 rubl.

Į t a l p a.

<p>Keletas žodžių apie lietuvius, jų padėjimą ir jų reikalus 1</p> <p>Kas girdėties Lietuvoje ir pļaczioje pasaulyje: 5</p> <p>Kaunas. Isz Jakubavos. Skuodas. Skuodas. Kaunas. Suvalkų gub. Kaunas. Kauno. Bartyczių. Skuodas. Natėnai. Kretinga. Liepojus. Gnieze.</p>	<p>Keletas žodžių apie genealogiją Lietuvos kunigaiszczių 25</p> <p>Paszszupų bałsai 27</p> <p>Keidoszių Onutė. Paraszė Savasis. 34</p> <p>Kaip Vargaitis pavirto į vagį — razbaininką ir nukeliavo į Sibėriją. Apysaka. Paraszė Dėdė Atanasas 40</p> <p>Ir vėl mislis 47</p> <p>Apgarsinimai 48</p>
--	--

Keletas žodžių apie lietuvius, jų padėjimą ir jų reikalus.

Kiekvienas nuo pat kudikystės sznekąs lietuviszkai yra lietuvis. Ne visi lietuviai vienokiai szneka: kaip kitose kalbose, teip ir lietuviszkoje randame nemaž tarmių, kurios tuluosę dalykuosę terp savęs skyriasi. Vienok tie skirtumai nė truputį neardo kalbos vienybės: žemaitis supranta augsztaitį, kauniszkis — suvalkietį, kapsas — zanavyką, gogas — dzuką ir tt. Isz tos priežasties mes visus ar tai žemaiczius ar augsztaiczius, ar kapsus ar dzukus,

ar zanavykus, ar pagaliaus Rosijos lietuvius ar prusus, — turime butinai vadinti vienu vardu: **lietuviais**, nės visi jie kits kitą supranta; jų tarmės — tai szakos to paties kamėno — vienos lietuviszkos kalbos.

Didžiausia lietuvių dalis gyvena Rosijos vieszpatystėje: Kauno, Vilniaus ir Suvalkų gubernijose. Visų szios gadynės lietuvių tikras skaitlus sunku paduoti, nės nauji szių metų apokavimai da neapgarsinti. Rusionzki kalendoriai, paduodami skaitlų įvairių Rosijoje' gyvenanczių svetimtauczių, skelbė suligsziol, butin lietuvių Rosijoje' esą **trys milijonai**. Tasai skaitlus, mums matas, per mažas, nės rusionzkų kalendorių iszleistojai mėgsta labai dažnai svetimtauczių skaitlų tyczia sumažinti, o savo tautiecių — padidinti. Tatai norint apturėti tikresnį Rosijos lietuvių skaitlų, reikia prie augszcziaus minėtuju triju milijonu pridėti mažiausiai da vieną milijoną. Tokiu budu rasime, juog lietuvių Rosijoje' esama apie **keturius milijonus!** Matote, mieli skaitytojai, juog mūsų brolių lietuvių yra gano gražus burėlis: jau vienoj' tik Rosijoje' jų esama beveik dukart daugiau, negu graikų visoj' Graikijos karalystėje arba szveicarų — visoj' Szveicarijos respublikoje.

Pirm penkių szimtų metų lietuviai turėjo savo augszcziausią vyriausybę asaboje Didžiųjų Lietuvos kunigaikszczių. Garsingiausiais terp tų kunigaikszczių buvo: Gediminas, Uolkertis, Vytautas. Jie karsztai mylėjo savo žemę ir savo padonus. Jie neskirstė žmonių pagal gentystę, pagal kalbą, pagal tikėjimą arba kitaip kaip. Dėl visų Lietuvos gyventojų vienoki buvo įstatymai, vienokia teisybė. Todėl po Lietuvos valdžią ramiai sau gyveno netiktai prigimti lietuviai, bet ir lenkai, bałtagudžiai, maskoliai, tutoriai ir žydai. Acziu lietuviams ir jų Didiemsiems kunigaikszcziams tapo sułaikytas isz vienos pusės smelkimas kryžiokų į rytus, o isz antros — tutorių į vakarus. Tasai sułaikymas, kursai Lietuvai daug kraujo kasztavo, iszėjo daugiausiai ant naudos Maskolijai. Budama luosa nuo užpuldinėjimo kryžiokų Maskolija pamažėl atsigavo ir sukėlus priesz tutorius laimingai juos pergalejo ir visai isz po jų jungo iszsineržė. Tokiu budu Lietuva, sutramdžius kryžiokus ir tutorius, nemaž padėjo Maskolijai sustembti ir sudrutėti. Lietuvos Didieji

kunigaikščiai ir szejpiau siekdavosi žmoniszkai apsieiti su Maskvos Didžiausias kunigaikščiais; gyvendavo su jais santaikoje, kolei anie Lietuvos neskriausdavo. Ir pagonais budami ir paskui tapę katalikais, niekados savo kunigaikštystėjė maskolių tikėjimo nepersekiojo; anaipol — imdavo neretai Maksvos Didžiųjų kunigaikščių dukteris už paczias, daleisdavo joms pildyti vieszai visus prigulėjimus savo tikėjimo, negynė statydinti Vilniuje dėl jų cerkves, isz kurių viena, badai, tebestovinti ir po sziai dienai.

Bet kaip viskas ant žemės mainos, teip laikui bėgant atsimainė ir Lietuvos padėjimas: Lietuva ėme irti ir žlugti, o Maskolija kaskart labjaus drutėti ir kilti. Ant gało pabaigoje praeito amžiaus Lietuva draug su Lenkija pateko visai į rusų rankas. Nuo to laiko Rosijos ciesoriai iszkišminguose antraszuose savo gromatų pradėjo vadintis: Lenkų karaliais ir Didžiaisiais Lietuvos kunigaikščiais. Tokiu budu ir dabartinis Rosijos ciesorius Mikolojus Antrasis yra draugiai mūsų Didžiųjų kunigaikščių.

Jaunas tasai valdonas, nors da nesenei paėmė viszpattytės rėdą į savo rankas, vienok nemaž gero jau padarė dėl mūsų kampo. Atmainė Orževskio ir Klingenbergio parėdymus užginanczius statyti kryžius, daleido taisyti bažnyczias ir naujas statyti, dovanojo ponams kontribucijos, atėmė nuo žydų pardavinėjimą arieklos, įvesdamas teip vadinamąją „monopoliją“, o pagalaus praeitą vasarą uždraudė gimnazistus katalikus varinėti į cerkves karaliskose dienose. Tokie teisingi ir žmoniszki parėdymai atgaivino mūsų szirdyse tvirtą viltį, juog vieszpataujant garbingamjam Mikalojui Antramjam užszvis ir dėl lietuvių sziek tiek linksmesnė gadynė, juog sloginantieji mūsų dvasiszką atgymimą parėdymai bus sunaikinti, ir juog mūsų tautiszki trozskimai, kaipo Rosijos vieszpattystei visai neprieszingi, bus teisingai apsvarstyti ir iszpildyti.

Nės, užtiesą, ko-gi mes lietuviai reikalaujam? Ar kokių nebutinų, neiszpildomų dalykų? Visai ne. Mes žinome gerai, juog rusų vieszpataujanti tauta yra szimtą kartų ir skaitlingesnė ir galingesnė negu mūsų menka saujelė. Todėl nė apie atsiskyrimą nuo Rosijos, nė apie pasidavimą, vokiecziams, - nė apie atstatymą senovinės savistovios Lietuvos

kunigaikštystės — mes nė svajoti nesvajojam. Vienas vienintelis daiktas ko mes trokštam, — tai suteikimo mums lygių tiesų su kitais Rosijos padonais: lenkais, latviais, estais, finnais ir tt.

Lietuvių prieszai, įsikalę sau galvon Muravjovo žodžius: „Пасплатать Литву“, nuolat kursta valdžią, kad neduotu mums jokių palengvinimų, nurodo ant mūsų neisztikemybės, prikaiszioja visur lenkmetį ir tt. Bet metas jau doresniems rusams suprasti, ko verti visi tie siundimai ant lietuvių; metas jau pripažinti, juog mes kenczim ne už savo nuodėmes, bet už mūsų kaimynų lenkų, ant kurių ir puola visas atsakymas už maisztą. Jeigu tat' rusai dovanojo dabar jau lenkams jų politiszką prasiskaltimą, tai laikas jau, rodos butu ir mus nebeplakti. Lenkai szimtą kartų kaltesni turi viską, mės lietuviai, nieko blogo rusams nedarę — neturim nieko. Lenkai iszleidžia kasmet szimtais laikraszczių, — mums nė vieno iszleisti nepavėlyta. Lenkai spaudina kasmet tukstancziais visokios įtalpos kningas, mes nė prascziausios mađdakningės nė nekalcziausio kalendoriaus Rosijoje' atspausti negalim. Lenkiszka kalba iszguldoma visosę Lenkijos mokslinycziosę; mūsų ji lietuviszka kalba isz visų Lietuvos mokslinyczosę iszvaryta; uždrausta net joje tikėjimą iszguldinėti. Lenkijoje' ir paczijoje' Varszuvoje' per Dievo kuno szventę daleista vaikszechioti su procesijomis net po miesto ulyczias, o Lietuvoje', kur tik yra kokio cerkvepalaikė. ten ir aplink bažnyczią apeiti užginta. Važinėdamos po Lenkija, kur tik pasisuki, matai lenkiszkus paraszus, o Lietuvoje' gali pamatyti visokius paraszus: rusiszkus, vokiszkus, prancuziszkus, žydiszkus, nepamatysi tik niekur lietuviszkų. Na argi czia yr' kokia teisybė?

Neužvydim mes lenkams iszrokuotų augszcziaus palengvinimų. Duok Dieve jiems da didesnių mylistų nu cieszoriaus susilaukti. Jeigu mes priminēm, ką turi lenkai, tai vien tik dėlto, idant parodyti savo tautiecziams lietuviams, ko ir jie tur pilna tiesą nuo rusų valdžios reikalauti. Kaip sakėme, lietuviai turi reikalauti suteikimo lygių tiesų su kitais Rosijos padonais. Lietuviai nieku neblogesni padonai už lenkus, latvius, estus ir k.; teippat kaip ir kiti visi moka valdžiai mokeszcius, tarnauja kareivijoje, ir tt. Tatai mums

matos, nė vienas doras rusas nesidyvys, juog ir mes lietuviai norim naudoties isz prigulinczių mums tautiszķų tiesų, kaip ir kitos tautos, Rosijoj' gyvenancziuos. Lietuviais mus sutvėrė, lietuviais norime ir but. O mylėdami savo lietuvystę, mes negalime iszsižadėti nė savo kalbos, nė savo literų. Kaip lenkai, latviai ir k. ir mes norime turėti savo kningas, savo laikraszczius, savo iszkałas. To viso mes negalim nustoti reikaļavę, nės tai yra musų pirmucziausias ir svarbiausias reikaļas.

A. J.

Kas girdėties Lietuvoje ir plაცioje pasaulėje?

Kaunas. Nepersenei raszėme apie monopolijos įvedimą. Na, žinoma, žydams tas naujas valdžios parėdymas smarkiai nepatiko. Nebegalėdami teip atvirai skriausti paikų žmonėlių užsimanė valdžiai atmonyti. Pirm keletos nedėlių uždegė visai sudubusį chederpalaikį prie pat monopolijos; regimai buvo norėta, idant sudegtu ir monopolijos murai ir visa rundava ariekla. Bet subėgo gan greitai visos Kauno gesintojų draugystės, apgynė monopoliją, apgynė Okružną Suda, ir tokiu budu gaisrą suļaikė. Didžiame paojuje buvo szv. Gertrudos bažnytėle, nės degancziuos žarijos įkaitintu oru augstyn iszkeļtos, leidosi stacziai ant bažnyczios stogo. Bet, dėku Dievui, nelaimė nepasiekė Dievo namų. Sudegė tiktai desėtkas puikių murų žydisķų. Pražuvo daug turto, nevienas vargszas krikszczionis, kurs tuosę muruosę buvo apsigyvenęs, nukentėjo. Bet vos spėjo gyventojai apie pirmutinį gaisrą užmirszti, kaip sztai 30 d. rugpjuczio tapo pergandyti da baisesniu gaisru. Užsidedė daržinė su szieniu ir skiedromis netoli didžiausiojo žydisķko aļaus pravaro. Gaisras prasidėjo pusiau ketvirtos adynos nakties. Visi spėja, juog ir czia žydu tyczia uždegta. Mat, valdžia ir aļaus pardavinėjimą žydams apsunkino, tatai žydėliai matydami, kad „geszeftas“ bļogyn eina, vietoj džiaugties mažesniu peľnu, bevėlyjo paimti isz sykio gerus ugniapiningius ir iszdumti sau kitur laimės jieszkoti. Tamę antramę baisiamę gaisrę sudegė daugybė namų daugiausiai medinių. Nekurie vargszai likę be pastogės isz apmaudo sznekuczioja terp

savęs, kad reik melsti komendanto, idant visus žydus į 24 adynos iš Kauno išvarytu. Na, žinoma, tai tuszczio sznekas; nė komendantas nė gubernatorius to padaryt negali. Ale kad visi Kauno gyventojai krikszczionys paduotu praszymą valdžiai, reikalaudami, idant žydams kaipo uždegtėjams ugniapiningiai nebut iszmokami, tai, mums matos, valdžia galėtu to praszymo iszklausyti, ir tada bematai nė vienas žydpalaikis savo namų neuždegtu. Toksai valdžios parėdymas, kaip girdėjome, buvo jau syki Kaunę pirm desėtką metų iszduotas ir iszkarto gaisrus sulaike. Verta butu tą patį parėdymą ir dabar atnaujinti. *Kelevis.*

Isz **Jokubavos.** (prie Prusų rubežiaus Telszių apskr.) 29. liepos. Marijona Gedraitienė ėjo su savo sesers dukterę, Petronelę Jonaicziukę į Kretingą pas grapą Tyszkevicę praszytų, kad grapas priimtu tą mergaitę į savo ligonbutį, nės nuo dvejų metų ta mergaitė sirgo nuomaro ligą. Eidamos per Jokubavą apsisistojo jos karcziamoje pavalgytų. Czia tuojaus prisiartino prie judviejų Kajetonas Jusas (katalikas) isz Bauplių sodžiaus; iszklausinėjo jas isz-kur ir kur eina, pasigyrė ėsąs gaspadorius, jo butas buk stovis prie kelio į Kretingą, užpraszė jas pas savę pavieszėti. Szit, kur buvę kur nebuvę, iszlindo isz kito kambario tris kareiviai-sargai rubežiaus Jusas pasakė, jogei tie kareiviai yra jo geri pažystami; visi pažadėjo tas moteriszkes palydėti ir parodyti artimiausiajį kelią į Kretungą. Kareiviai pastatė du buteliu ašaus, kurs kad buvo sumaiszytas su spiritu, moteriszks negėrė. Buvo jau ketvirta valanda po pietų, kada Jusas su kareiviais iszlydėjo tas moteriszkes į Kretingą. Vedė jas pro katalikų kapus. Paėjus apie 300 žingsnių nuo klebonijos, moteriszks matydamos, jogei jas veda be jokio kelio, susiprato ir norėjo pabėgti, bet kareiviai nebleidė, sugrobė ir nutęsė tą mergaitę į griovį. Jauna ligota mergaitė kiek galėdama priesziņosi szaukė pagalbos, bet neatėjo; kareiviai iszgvaltavojo tą nelaimingą mergaitę, iszmuszė jai dantis, atėmė ketures grivinas piningų, visus drabužius (ir marszkinis) suplėszė į mažiauses skenteles ir nuoga be jausmų (kaip negyva) paliko ant lauko. Tuotarpu pagrižo isz atłaidų kunigas Antonėlis ir

iszgirdęs apie apverktiną atsitikimą skubonosi prie nelaimingos mergaitės apveizėti ją paskutiniaisiais sakramentais, bet kad ta buvo be jausmų ir nuoga paszaukė isz mestelio žmones, liepė ją pridengti ir parneszi i mestelį. Pakoliai susirinko žmonės, sutemo. Vyrai nuėję sugaiszo apie dvi valandi, nės aplinkui vaikszcioja su szaudyklę kareivis, kartą szovė i juos, nekludė, nės buvo pasislėpę už medžių. Kai kareivis paėjo, vyrai atrado mergaitę pavilką par 200 žingsnių tolesnei. Jei ne vyrai, ką kareiviai butu darę su tą mergaitę ir kur ją butu padėję, nėra žinios. Dvylektoje valandoje nakties atėjo vienas kareivis i pałangį klebonijos ir užklaustas kunigo, ko nori, atsakė: „ko kisziesi i mūsų reikalus, ar nori kad mes tavę nuszautumeme?“ Ant rytojaus atėjo kareiviai pas moteriszkes, davė joms po tris rublius, kad tiktai apie vakaryksztį tylėtu. Kunigas davė žinią palicijai ir kapitonui, kurie sužinoję, jogei tos moteriszkes neturtingos yra, atvažiavo tiktai trecioje dienoje, gavę antrą asztrią žinią. Sustatė melągingą protokolą, buk tos moteriszkes esą paleistuvės ir buk jos paczios prikalbinėję kareivius ant blogo darbo. Duota yra apie tą atsitikimą Kretingos sliedovatieliui, kurs isz savo pusės pradėjo tyrinėjimus ir neabejotinai Jusas ir kareiviai paliktų sunkiai nukaltinti, kad butu žinia isz-kur yra tos moteriszkes. Nelaimingos moteriszkes, rasint, gedėdamosi rasint paesių kareivių prikalbėtos, neteisingai parodė vietą savo gyvenimo ir byla negali buti pradėta. Todėl labai geistina yra, kad, jei kas jas žino, arba jas prikalbėtu arba patsai duotu tikrą žinią: kokio valseziaus yra tos moteriszkes?

Apie parubežį tai nepirmas teip baisus ir bjaurus atsitikimas, pirmas rasint teip aiskzus, jogei galima tą kaltininkus pabausti, o kai vieni paliks sunkiai nubausti, kiti, gal, to nebdarys, Ligsziolei apie parubežį mergaitė pati viena niekur ne gali nė eiti nė važiuoti, nės tamsybės sargai, saugodami labiausei, kad kas neatnesztu mums szviesos, (kningelių ar laikraszczių) neabejotinai sucziups ją, nuvilks ant paleistuvystės.

Asxara.

Skuodas. Rugsėjo 14 dieną buvau nuvykęs i Szates, norėdamas iszpildyti apžadus prie Motynos Szvencziausios,

nės tą dieną laikėsi ten atšaldai „Iszpirkimo Vergų.“ Vienkart norėjau ant vietos persitikrinti, ar tai yra tiesa visos tos negražios pasakos, kurios garsinamos yra apie gyvenantį Szaczių miestelyje latvi Dagį. Ir, isztiesų, žmonių paskalbos nemeluojama. Ne be pirma metai, kaip nekurie protingi žmonės sanprotauja, Dagį esant palicijos paslaptinį tarną ir iszdaviką. Įspėjimas įvyko 10 dieną pjuties mėnesies (augusto) buvo tai nedėlios diena, kada po visam žmonėms neviesiems da iszvaikszcziokus namon, daugiaus neg szimtas žmonių savomis akimis regėjo ir savomis ausimis girdėjo, kaip tas latvis (kurszininkas) Dagys gelbėjo uredininką, antpuldinėjantį ant bagamazų už rožanczių, szkaplierių ir abrozų pardavinėjimą, isztiesų tarnavo uredninkui, bėgiojo lyg žydo vaikas, nubėgo tekinas į kromelį ir atneszė popieriaus protokolui raszyti; paskui tuojaus laskiojo po miestelį norėdamas surinkti ir suvaryti liudytojus (poniatusios), kad tie ant protokolo pasiraszytų; prikalbinėjo bagamazus (szkaplierninkus), kad tie įkisztų uredninkui po 2 rublių paprekomis. Bėda tiktai, kad jo niekas nepaklausė, nės žemaicziai radosi gudrus. Da to negana: daugis girdėjo, kaip Dagys sakė uredninkui: „szitai, tas ir tas turi revolveri.“ Nemokėdamas gerai rusiszkai, labai szaukė, kad uredninkas suprastų; tarėsi tyliai sakeš, bet netoli stovintiejie iszgirdo. Nekurie ketino jį tą paczią dieną primuszti užtatai. Ir gerai butu padarę, dėlto kad kiteip negalima jo pamokyti. Tokiems iszdavikams reikia be mielaszirdystės kailį perti, ir teip elgsis žemaicziai ir lietuviai, kad tikrai supras savo padėjimą. Kiti spėjo Dagį prigulint prie vagių szaikos: visi žino jo turta, jis nemaž nedarbuojas, vaiksztinėja sau nendrę pasiremdamas, o tamę tarpę sotinas ir dailiai apsirėdęs — isz — kur prasimaitinti? O gali buti nuo palicijos alga ima? Bet dabarcziui aiszkiai supratome, juog Dagys yra blogas žmogus, iszdavinėtojas, paslaptinis palicijos tarnas, ir jo reikia sergėties kaip didžiausio neprieteliaus. Žmogus tai be jokios tikybos, be jokios sumėnės, o buvo atsitikimai, kad ir merges suvedžiodavo, sakydamas: Musoji luterių viera pasvalyja, asz pamesiu savo paczią, ir su tavim apsiženysiu . . .“

Skuodas. 11 d. pjuties mėnesio buvo atvykęs tarpininkas (posrednik). Buvo susirinkusi sueiga (schod). Tarpininkas tarė vyrams szatizškės storastytės: „Szитай, geras jusų storasta Kaukolikų Jurkus (vardo nežinau, tebun „latras“) užpernai rudenį yra padovanojęs plečių iszkałai pastatyti; gubernatorius užtvirtino dėl jusų vaikų iszkałą; jus tad nuspręskite dabarcziui, po kiek duosite kaszto ant pastatymo ir užlaikymo iszkałos.“ Vyrai tyli, mislyja. Tada Kaukolikų ukininkas ir Szaczių bažnyczios giedorius Małakauskis Kazimieras, starszinos kandidatas, pradėjo lysti į akis tarpininkui ir atsisukęs ant vyrų, iszraudonavęs, pradėjo įkalbinėti vyrams, kad prisiimtu užlaikyti iszkałą. Bet vyrai vienu balsu suszuko: „nereikia, nereikia nenorim!“ Kaukolikų Budrys Jonas da pridurė: „vyresnybę nesiklausė musų įvesdama monopoliją, tad ir iszkałas be musų žinios ir savo kasztų gali sau įsteigti.“ Drąsus Budrio atsiliepimas da labjaus padrašino vyrus, ir anie nėjokiu budu nebe pasidavė tarpininkui, įkalbėti, kad prisiimtu užlaikyti iszkałą. Ir gerai! Szłovė jums, szatizškės storastytės vyrai, kad mokate atsispirti priesz neteisingus vyresnybės reikalavimus! Maskoliszķų iszkałų jau užtenka, jau ir perdaug yra. Vyresnybė tai uždeda lietuviszķai (žemaitiszķai) mokomas iszkałos, tada visi su noru priimsime, nės tokių iszkałų mums jau senei reikia ir pagal Rosijos zokanus kiekviena tauta ant savo prigimto liežuvio turi mokyties pradinėje iszkałoje. Imperatorius yra mums suteikęs lietuviszķas iszkałas, bet vyresnybė nepildo zokanų ir savotiszķai elgasi. Lietuviai (ir žemaičiai)! laikas jums praszyti Imperatoriaus, kad jo tarnai nebetrukdytų musų apszvietimo ir daleistu mums mokyties suprantamoje mus kałboje, t. y. lietuviszķai (žemaitiszķai). Vyresnybė mums skriaudžia, spaudžia, varžo, o mes tylime, lyg avinai pjaunami. Bet suszukkime, pradėkime skųsties teip balsingai, kad net Imperatorius iszgirstu. Iszgirdęs, ant tikro iszklausys teisingų musų reikalavimų ir atgražins mums prigimtasias tiesas, nuo kurių nėviena szio pasaulio nėra praszalinta, tai yra druką ir pradinės iszkałas prigimtoje kałboje.

Kuoliudniausis tai yra tas dalykas, kad patį Kaukolikų vyrai padavė maskoliams mislį ant įsteigimo naujos rusisz-

kos iszkałos. Tą mislį rusiszkaĩ vyresnybei pakiszo tas žemaitis, kurį jie patĩs pakėlė į storastas, tai yra: Jurkus „latras,“ o ant sueigos Skuodo Jurkaus storastos norą patvirtino Małakauskis Kazimieris starszinos kandidatas. Anuodu abudu nori įsigerinti maskolių vyresnybei: storasta nori pasilikti ant vietos, o starszinos kandidotas nori į starszinas iszskiriamas, ir užtatai gatavi yra parduoti savo brolius. Tasai Jurkus, didis girtuoklis ir vargdienių skriaudėjas, žmogus be jokios sumenės, bet maskoliams su duszią ir su kunu atsidavęs, vienok už visokias szelmystes buvo užpernai įkritęs į didelį sztrafą. Kažinkas anam patarė: „dovanok maskoliams plečių iszkałai pastatyti, užtatai anie dovanos sztrafą. Plečius menkas, žemė niekam nederanti, nieko verta; o sztrafas didelis . . .“ Ir Jurkus pradžiugo, atsigavo. Tuojaus bėga prie tarpininko ir dovanojo plečių iszkałai pastatyti. Tarpininkas labai pagyrė Jurkų, dovanojo sztrafą ir nuleido prie gubernatoriaus ant užtvirtinimo. O Małakauskis Kazimeras baisingai nori palikti starsziną, įsiskolyjęs-mat-yra, mislyja sau: „bene iszsimokėsiu skolas palikęs starsziną, prisiplėszęs piningų . . .“ Su tokiomis viltimis abudu lyg pasiutusį szokinėja apie maskolius, norėdami aniems įtikti isz kailio nėraši . . .

Ant gaų — gało, broliai valsezionys, priimkite nuo manęs kaipo jusų draugo pagal valsezių, broliszką patarmę: **Jurkų ir Małakauskį praszalinkime nuo perdėtinystės, o į jų vietą iszskirkime dorus žmones, gerus katalikus. O sziokie perdėtiniai, kaip Jurkus ir Małakauskis gali mamis isz lengvo sukiszti į pravoslaviją, nė patys nepajustumem.**

Kaunas. Pradedant nuo liepos mėnesio, Kaunę kaip ir visoį gubernijojeį tapo įvesta monopolija, arba rundavos ariekkos pardavinėjimas. Na, tasai naujas valdzios parėdymas yra pirmutinis, nuo kurio galima vilties sziokos tokios naudos dėl mūsų kraszto. Įpacz moterįs, turinczios vyrus-girtuoklius neiszpasakytai džiaugiasi isz to parėdymo, nės karcziamų nėra visi „sznapso“ siurbikai nebegalės po žydo stalų nakvoti, bet norom nenorom turės ant nakties namon sugrižti. Todėl moterįs nebežino kaip dėkavoti

ciecoriui už teip iszmintingą parėdymą. Užtat vyrai-girtuokliai, ipacz pirmose dienose monopolijos atsiradimo, nebeimanė kaip ant to parėdymo plusti, o nekurie tai net ėmė savo paczias muszti tarydami: „tai jus, padlos, tai padarėte savo skundais!“ Paskutinį laiką priesz pat įvedimą monopolijos nekurie Kauno girtuokliai buvo visai kaip padukę. Pragėrę visus piningus, kiek tik turėjo, neszė žydams savo rubus, indus ir kitus namų dalykus, bile tiktai pririsiaubti iksocziai prakeiktos smarvės. Moterims ne-leista buvo nė žodžio prieszai tarti. „Ar suprantat, jus kvailos bobos, kad užporyt' jau nebegalima bus žmoniszcai pasigerti, tai kaip-gi czia nepasilinksminti paskutinį kartą ikvaliai“. . . Teip kalbėjo karsztesni arielkėlės mylėtojai.

Pirm poros nedėlių buvo atvažiavęs Kaunan ministeris finansų (vieszpatystės izdo) p. Witte. Palicijai buvo duotas asztrus paliepinimas nė vieno žydelio prie ministerio nepri-leisti. Tur but palicija nujautė, kad žydeliai-karcziamninkai ketiną ministeriui skųstis, juog jie nustoję karcziamų, atlikę be duonos kąsnėlio. Palicija uoliai iszpildė tą paliepinimą ir nė vienam žydui neleido prie ministerio prisiartinti. Paklausite gal, ką veikė p. Witte Kaunę. O-gi pasivažinėjo po miestą, atlankė monopolijos krautuvės, papietavo pas p. gubernatorių, o pavakariop nukeliavo sau toliau. Pagal pasakojimą vieno isz tarnaujanczių monopolijoje, p. ministeris radęs viską geroj' tvarkoj', pasirodęs didei meilingu netik su augsztomis, bet ir su žemesniomis asabomis. Sutikęs vieną prasczioką, užkałbinęs jį meiliai, klausinėjęs, ar gera dabar arielka, ar skani? ir tt. Na, matote, kaip neiszpasa-kytai rupestingi tie musų ministeriai: jie net isz Peterburgo atvažiuoja tycziai, pasiklaustų ar ne prastą arielką mums parduoda. Acziu jiems ir už tai. Bet szimtą kartų daugiaus mes jiems padėkavotumem, jeigu jie vietoj rupintis apie arielkos gerumą, pasirupintu velik apie szviesos praplati-nimą musų krasztę, apie pradinių mokslinczių pagerinimą, o ipacz apie lietuviszkos spaudos sugražinimą. Ne arielkos mums reikia, tik szviesos, ne popiszky pravoslaviszky „ucziliszczių“, tik tautiszky lietuviszky mokslinczių ne rusiszky „bukvų“, tik musų senoviszky lietuviszky literų,

arba raidžių. Bet ant mūsų nelaimės, ponai ministeriai apie tai klausyt nenori.

Suvaikų gub. Negana to. Vietoj' susilaukti iszpildimo tų mūsų teisingų lukuriavimų, szią vasarą susilaukėm da didesnio lietuvių persekiojimo. Suvaikų, Mariampolės ir Kauno žandarai dieną ir naktį kaip pasiūtę laksto nuo vieno miestelio į kitą, nuo vieno kaimo į kitą, nuo vienos kolonijos į kitą, visur daro kratas, sznipinėja apie kiekvieną sziek tiek apszviestesnį lietuvi, o nors mažai ką teranda, vienok didį burį lietuvių nekaltų į kalinius sukiszo, ir nenustoja varginę begaliniais, beprotiszkais ir begėdiszkais savo kvotinėjimais. Ir kas da liudniaus, juog mūsų neva prieteliai ponai lenkai netik mus tamę dalykę priesz maskolius neužtaria, nesuszėpia ir nepasigaili, bet anaipol isz to da džiaugias. Na, sako, ir gerai, tiems socijalistams litvomanams, bene susimažins jų nedora propaganda (sic!) Ei, ponai lenkai, kada jūs pradėsit vieną mierą mieruoti, kada jūs suprasite, juog lietuviai turi tokią pat tiesą rupinties, apie užlaikymą lietuviszkos kalbos, kaip jūs rupinaties apie užlaikymą savo lenkiszkos. Juog to nesupratot XVI amžiuje nė ankszcziaus, tai jums dovanotai, bet jeigu to nesuprasite galę XIX szimtmezio, tai užsipelnysite akyvaizdoj' viso svieto amžiną gėdą. Mets jau pamesti seną lenkiszką svajonę apie vieszpatavimą Lenkijos ant Lietuvos; mets jau pamesti tą seną apkaltinimą mūsų jaunimo: Dėlko tu „polskai“ nesimokai?

A. J.

Kaunas. Leipcigiszchio universiteto professorius Hirth, philologas, norėdamas iszmokti lietuviszkai praktiszku budu, ant vietos, atvyko į Kauno guberniją ir padarė vizitą statistiszko komiteto sekretoriui p. Hukovskiui, kursai nurodė jam tas vietas, kuriose lietuviszka kalba yra visų gryniausioji. Philologas Hirth ketina aplankyti didžiausijį lietuviszkos kalbos žinovą kn. Jaunių, kurio grammatika tebėra rankrasztyje, o nekurie isztyrinėjimai tapo atspausti Kauno gubernijos pamenklinėje kningelėje ir pritraukė atidę philologų. („Kov. gub. vied.“ Nro. 57.)

Telszių miestas steigiasi pravedinti geležinkelį lyg jeip-kurios stancijos Liepojaus-romniskės linijos, gali buti

lyg Mažeikių, Pertatai Telszių miestas gelbisi nuog nuopolio, nės jis nuo pravedimo Liepojaus-romiszkie geležinkelio vis eina mažyn. Pirmą kokių 25 metų Telsziai buvo gan svarbus prekybos punktas; bet pravedus paminėtąjį geležinkelį per septynes mylias atstuo, atsirado kiti prekybos punktai, arcziaus geležinkelio stovintieji, ir atitraukė nuo Telszių prekybą. Linų, javų, sėmenų, miszkų ir kiti pirkliai apsigyveno arcziaus geležinkelio, isz-kur patogiaus iszleisti savuosius prekius. Kapitalistai, negaudami ant ko apversti savo kapitalą, teipojau persidangino isz Telszių į geresnius punktus. Amatninkai ir darbininkai, sumažėjus uždarbiams, vėl iszsigabeno kitur. Ir artojams už produktus negalima paimti gerą prekę, toli gyvenant nuo geležinkelio. Geležinkelis atgaivintu nusmelktą prekybą, pakeitų žemdarbio ir amatų produktų prekes, ir szimtams duotu uždarbį. Ir szioje gadynėje kasmetai per Telszius iszvežama ant Mažeikių, Papilės ir Kurszenų stancijų Liepojaus — romniszkie geležinkelio daugumas prekių szitoks:

Isz viso 1653000 pundų.

Tamę skaitliuje stabesni dalykai yra:

rugiai	150 000	”
kviečiai	150 000	”
miežiai	100 000	”
avižos	200 000	”
miszkas	800 000	”
linai	50 000	”
sėmenys	60 000	”
obuoliai, gruszai ir kiti vaisiai	15 000	”
mėsa	30 000	”
szeriai	20 000	”
Įvežama kasmetai prekių	47 000	”

Vilnius. Kałvarijos bažnyczioje ir Szvento Jukubo bažnyczioje Vilniuje, kaip girdėjome, sakomi esą **lietuviszki pamokslai.** Jei tai tiesa, apraiszka tatai labai džiaugsminga. Pagaliaus ir Vilniaus vargdienėliai bene sulauks pamokslų, suprantamoje tėvų kałboje sakomųjų! . . . Bene pradės ir Vilniaus vyskupystė dangaus karalystę, o ne Lenkų Kara-

lystę, apsakynėti! . . . Nės ligsziolei tai vyskupyste! labjaus Lenkų Karalystę platinėti rupėta, neg kaip Dievo Karalystę. Jeigu asz netiesą sakau, tai kodėl-gi ten ligsziolei lietuviai, o lenkiszkių poterių buvo mokomi? kodėl-gi ten lietuviams lenkiszki pamokslai buvo sakomi?

Žinia isz Varenos*) gauta teipo-gi labai pradžiugina lietuvių-katoliko szirdį: ten visur aplinkui lietuviszki pamokslus saką ir lietuviszki vaikus katechizuoja.

Kauno Szv. Traicės bažnyčioje (parapijinėje) ir Karmelitų bažnyčioje vėl pradėta sakyti lietuviszki pamokslai. Norints nedėlių ir szvenčių dienomis visosę Kauno bažnyčiose meldžiančių ir pamokslų klausančių visados buvo ir yra lietuvių sodiečių, lietuviszki kasdien kalbančių, didžioji pusė, norints kunigų Kaunę gyvena arti dvidešimties, bet lietuviszkių pamokslų nieks jiems nesakė, iszskyrus katedros ir seminarijos bažnycias. Parapijos Szv. Traicės bažnyčioje garbingas kun. Baszkiš buvo įvedęs lietuviszkių pamokslus, bet po jo persikilimo isz ten, lietuviszki pamokslai buvo panaikinti ir nebuvo niekuomet sakomi per 10 metų. Karmelitų bažnyčioje garbingas kanonikas a. a. Butkevyčius lyg bestipravo, sakydavo lietuviszkių pamokslus; bet jam susirgus ir nebegalint, lietuviszkių pamokslų sakymas buvo pertrauktas ant keleto metų. Su didžių džiaugsmų iszgirdome, dabarties lietuviszki esant sakomus pamokslus visosę Kauno bažnyčiose.

Barstyčių miestelis (Telszių apskriczio) yra nemažas, daugis czia yra žydų, kurie turi czia pat savo rotužę (mieszczanskaja uprava); pirma įvedimo monopolijos buvo czia bent kelios karcziamos, kurios gan gerai vertėsi, nės miestelis riogso ant vieszkelių, prie to aplinkui daugelis gyvena smulkiųjų bajorų, kurių stonas nevisai temėgsta blaivystę . . . trumpai sakant, Uždarbis karcziamoms buvo nemažas. Po įvedimo monopolijos karcziamosę ligsiol tebeszinkuoja degtinę. Szitai, Petrauskelis siuvikas 17 augusto dieną prisigėrė prie „Motkės“, už skandalą tapo primusztas ir da pristatytas prie asesoriaus į Sedą. Tardomas aseso-

*) Orany, Vil. gub.

riaus, atsakė buvęs tuokart prisigėręs ir nieko neatmenęs. Tada paklausė jį asesorius: „O kamę tu gėrei?“ Tas atsakė: „Prie Motkio“. Asesorius klausia: „O ką tu gėrei?“ Petr. atsakė: „girą (kvasok)“. Žinoma, karcziama girtuokliui reikalinga, ir jis radosi pirmasis jos apgynėjas. Bet ir monopolistas musasis nepildo vyresnybės įstatymų: degtinę duoda girtiems ir užgintamę laikę. Patsai, mat, mėgsta degtinę, nės geras yra girtuoklėlis, tad ir kitiems nepavydi. Netoli nuo Barstyczių yra Mikitų soda, ten tebėra dvi sekretnos, paslaptinės karcziamos, kurios ligsziol tebeszinkuoja Girtybė prie mūsų po senovės. 10 augusto dieną vienas girtuoklis nusipirkęs degtinės monopolijoje, ant ulyczios visą kvartą vienu pradėjimu iszgėrė, bet tuojaus pakrito, vargszas, ant žemės; vos-ne-vos subėgę žmonės atgaivino, apipylė vandenim, pagirdę uriną ir tt. Mikitų Vyszniauskis szeitp butu neblogas ukininkas, tiktai bereikalo užlaiko savo namuose žyda ir karcziamą. Daug yra tokių minksztainių, kurie toje karcziamoje kruviną savo uždarbį prageria, o jei nebutu ten karcziamos, jų turtas paliktu cielas; sziokie žmonės sako: „nėra karcziamos, nėra sueigos, nereikia nė arielkos . . .“, ir negut. prie kokio reto atsitikimo iszgeria po burnelę. Kalvarijoje budamas ant Aplankymo Panelės Szvencziausios girdėjau per pamokslą kunigą sakant: „Jei žmogus paduotu mažam kudikiui britvą, arba norincziam pasikarti szniurą . . . tad teip-pat daro tas žmogus, kurs į savo namus įleidžia žyda arielką pardavojantį . . .“ Ir tikra teisybė pasakyta. Nelaiminga ta soda ir apygarda, kurioje yra karcziama: ten turtas gyventojų tarsi degti-dega, sudega, ten paczios su vaikais verkia, vargsta ir keikia tą nelabajį žmogų, kurs dėl poros deszimtų rublių arendos nuo žydo, paikina traukdamas į girtybę visas aplinkines sodas. Girdėjau, nesenei to paties Vyszniausko arklį pavogus . . . Bet dėlko-gi perkunas jo trobų nesudegina su visu jo turtu per neteisybes sudėliotų! . . . Toje paczioje Mikitų sodoje yra antra karcziamą žydo užlaikoma namuose bajorės Petrauskienės naszlės. „Jau kad bobą velnias apsėda, tad ana už patį velnią piktesnė palieka“ — teip asz girdėjau sakant amžinos paminacijos kunigą Pravaraį buvusiojo Kalvarijos Dominikonų klosz-

toriaus. Kurie skaitote tas eiles, pasakykite tai Petrauskienei naszlei, juog ana po smerties bus patalpinta ten-pat, kur ir jos užlaikomas žydelis. Asz nežinau, dėlko-gi ana neklauso persergėjimų Płatelių prabaszciaus, kurs kasmetai per kalėdas su aszaromis graudina (?!) apjekėlę, kad nebe-
 laikytu tos „peklos“ savo namuose. Mosėdžio urednikas (jo pavardės nežinau) teip smarkiai antpuolė Szatėsę ant bagamazų (szkaplierninkų), užgynė pardavinėti rožanczius, szkaplierninkų, szkaplierius, kryželius, apraszė visą anų tavorą 10 augsto dieną — ant katalikų tikėjimo antpuldinėti tad jis yra mandrus; o dėlko-gi jis neveizdi Mikitų žydelių, kam leidžia aniems arielką szinkuoti? jug ano dalykę (uczaszok) Mikytų soda riogso, dėlko gi jis nepranesza vyresnybei? Visokių urednikų buvo Mosėdyjė, bet tokio „prochvosto“ da nėsame turėjė. Pirmiaus jis yra buvęs per vachmistrą rubežinės sargybos Gargžduosę, Ten buvęs su juomi toks atsitikimas. Vienas ukininkas pakvietė vachmistrą maskolaitį (dabarziui Mosėd. ur.) pas savę ant bankieto. Kad susirinko svecziai, atsibalėdė ir vachmistras (dabartinis Mosėd. ur.) Neilgai trukus, po valgio, po burnos, po alaus stiklo, maskolpa laikis žvalgydamos — pagal bjaurią policijantų modą — iszvydęs kažin-kamę negerai paslėptą kažin-kokį prusiszką daiktą. Tuojaus pakėlęs gvaštą, suraszęs protokolą ir padavęs po sudo. Szitai, jusų prietelius, sveczias, privaiszintas, nubucziuotas, ir parodė vienok savo tikrai — maskoliszką szirdį. Teip piktos szirdies žmogų turite uredniką, bukite atsargūs su kalendoriais, su laikraszciais, nelaikykite aiskioje ir lengvai randamoje vietoje. Visa mano szirdis susipurtino nuo tokio žmogaus, regint kaip jis (tas urednikas) antpuldinėjo tus vargdienius be-turezcius bagamazus, norėdamas iszplėszti nuo anų porą rublių, bet tie nedavė. Ir protingai padarė. Nės ir biletas isz kaznaczeistvos tiktai pus-treczio rubliaus tekasztuoja.

Skuodas. Nedėlios dieną 10 augusto buvo prie mūsų didis jomarkas vadinamas nuo senų-senovės „morinė“. Giltinė žino, nuo ko tas įvardijimas kilsta. Bet ne apie tai sznekame. — Po miszparų iszeinant žmonėms isz bažnyczios, vienas Lenkimų parakvijonas (pavardės negalėjau

atsižinoti) atsisėdęs ant vežimo su dviem moteriszkėm, paėmęs į vieną ranką stiklą arielkos, į antrą skambalą (varpelį), skambino ir szaukė: „vėzdėkit, szitai mes geriame arielką!“ Ir tą pasakęs, movė degtinę ir davė moterisz-kėms, kurios teipo-gi gėrė; o senoji gerdama vien kalbino tą begėdį: „ženteli, ženteli!“ Kokius tad iszgamas turi Lenkimų bažnyčia per parakvijonis! Błaivystės dorybė tapo iszjuokta publicznai. Bet ir tų moteriszkėlių menka, tur-but, yra enata, kurios publicznai su tokiu bedieviu paleistuvu drisėjo gerti arielką ir tokį iszgamą vadinti „žentu“. Bene buvo tai Skuodo miesto mergos-magdalenos, nės rimtesnės moteriszkės nebutu drisėjusios teip elgties.

Notėnai (Telszių apskriczio). Konsistorija iszdavė pri-saką, kad Notėnų bažnytėlė butu apmuryta zomatu. Nesu-prantamas daiktas. Notėnų bažnyčia sena ir menka, me-dinė; neužiūgo reiks statyti naują (visur aplinkui pilni lau-kai labai gražių akmenų, isz kurių galėtum iszmuryti labai gražią bažnyčią). Bažnyčia reikia pirmiaus statyti, o czia liepja muryti zomatą. Bet czia nekaltinkime Konsistorijos. Konsistorija ne-gi buvo Notėnuosę, neregėjo, ir nežino, ko czia reikia. Kaip jai buvo praneszta, pagal raportą ji ir iszleido prisaką. Czia tad notėniskiams vyrams reikia pułti prie garbingo savo Dekano ir praszyti, lai nuraszys į Kon-sistoriją, kad Notėnų bažnyčia yra sena ir menka, o zomatas pagal tą bažnyčią yra da geras, nės ciełas, niekur gyvuoliai ne įeina, norints nėra dailus, bet bažnyčia da prastesnė; todėl, Konsistorija kad pałukėtu: kad bus bažny-czia, tadą jau ir aptversime muro zomatu.

Kaltinėnai (Raseinių apskriczio) 29 liepžiedžio dieną pusėje antros adynos po pusdienio atsitiko nusidavimas, retai teregimas: netoli nuo miestelio nukrito isz dangaus daiktas, lyg troba didelis — balono buta. Kaip didis atsi-rado sujudimas! Tuojaus žmonės szoko bėgti ton vieton, kur jis nusileido. O nusileista jo arti gyvenimo vieno gaspadoriaus szalip pono Volmero žemės. Balono nusi-leidimas atsitiko laikę audros su lietum ir perkunią. Žmonės nustebo, regėdami tą atsitikimą; gatavi buvo paskaityti už kokį stebuklą; vis-gi labai persigando. Bet

iszgirde žmogiszkus bašsus isz to balono szaukiant pagałbos, žmonės drįso prisartiinti ir padėjo apstabdyti baloną.

Balonas yra tai didelė puslė, pasiuta isz audeklo ir pripusta, prileista gazo, t. y. kvapo lengvesnio už orą. Tokia puslė paleista, kilsta augstyn ir lekia vėjo neszama. Po apacią pririsza kvežį (karziną) žmonėms sėdėti. Ir su tokios puslės pagałba žmonės bando lakioti po orą, norints daugis ir gałą gauna krisdami su visą tą savo maszyną.

Bet kas-gi atlėkė tamę balonę, nusileidusiamę ties Kaltinėnais? Tris oficeriai isz Gardyno gubernijos. 10 adynoje ryto iszlėkė jie isz Ossovos tvirtynės; vėjas neszė juos sziaurėn linkai, pakėlęs pus-antro lig dviejų viorstų nuo žemės. Vakarop vylėsi busį Liepojuje arba ant kranto Baltiszkyjū jurių. Turėjo jie su savimi termometrą, kursai balonę rodė 14° szilmos, o ant žemės buvo tuokart 26°; turėjo su savimi photographiszkus apparatus, ir nuėmė photographijas nekurių vietų. Lėkė su greitumu 100 vorstų ant adynos. Vis-kas buvo gerai, bet szitai antėjo audra su perkunią: tadą keleiviai, bijodamies kad szturmas nepagadintų balono, nusileido ties Kaltinėnais.

Iszlipę isz balono ir sukravoję visus savo padargus, oficeriai įėjo trobon pasidžiovinti. Buvo-gi szlapi, lyg isz vandens isztraukti. Tamę tarpę žmonių pribėgo pilna troba ir kiemas. Oficeriai buvo teip małonus, juog prascziokeliams iszpasakojo savo kelionės istoriją ir atsakė ant visų klausinėjimų apie balono sąstatą. Atvyko p. Volmer ir užkvietė oficerius į savą dvarą (Leonardpolį) atsiilsėti. O asesorius sujieszkojo vežimus ir sudėjęs balono straipsčius, nuveždino anus į Szaulių stanciją, kur juos sudėję į vagonę pasiuntė atgal į savo vietą.

Kretinga. 24 dienojė pr. m. Panivėžio assesorius atvežė į Kretingos klosztoriu kun. Stakelę, kurs nuo lapkriczio praėjusių metų buvo isz klosztoriaus pabėgęs. Pardėtinis klosztoriaus ne norėjo kun. Stakelės priimti, kurs vieną naktį turėjo nakvotį palicijoje. Ant rytojaus, liepianč Vyskupui priimti lig tolesniam parėdymui, kunigui Stakelei buvo paskyręs kambarį, kurio langas geležimis užkratavotas o prie durų didelė spyna. Kretingos palicmeistras

atvedė kunigą Stakelą į klostorių ir norėjo patašinti tamę kambaryje. Kun. Stakele, žinodamos gerai nemažą inirtimą gvardijono ant jo, to kambario nepriėmė, tadą perdėtinis davė jam kitą kambarį. Bet ir išz to jis neilgai naudojo, nės po dviejų dienų klostoryje jo nebeteko. Pasklydo garsas, jogei kun. 9 mėnėsius prabuvo užrubežyje, isz ten atsivežęs visokių lietuviszkų kningelių ir laikraszczių, kurius padėjęs prie Szypnesio Kretingos sodoje, o patsai iszsprukęs į Petrapolį. Palicmeistras todėl paskubo su žandarais ir sotnikais pas tą ukiniką ir padarė krata. Atrado kunigo senus drabužius ir keletą vokiszku kningų.

Antroje dienoje rugpjuczio susirinko į musų bažnytėlę nesuskaityta daugybė dievobaimingų žmonelių isz visų kampų Žemaitijos — (buvo nemažai ir prusų-lietuvių) ant atlaidų „par ciunkulą“, ir pasimelsti priesz stebuklingą abrožą Szv. Antano. Czia, o stebuklai! visi pamislyjo, klausydami pamokslu kun. bernadino Taruolo: „velniukai pradėjo raszyti visokias kningėles ir laikraszczius nuo valdžios užgintas, velniukai jas par rubežių traukia, ne geresni ir tie, kurie juos skaito, ten ne rasi szviesos, nerasi ir iszganymo, tas neapturės ir atlaidų.“ Prakeikė lietuviszkas kningėles ir laikraszczius. Asz girdėdamas, nustebau nuo tų beprotiszku žodžių ir teip dumojau: ikikolei-gi kretingiszkiei leis tokiam pusprocziiui dergti, bjaurioti szv. amboną?

Tytevėnai. Raseinių apsk. Skaitytojei „Tėvynės Sargo“ jau žino, jogei musų klebonas, kun. Sereiko, begindamas musų senuosius kapus su kopliczią szv. Jurgio nuo nasrų maskoliaus papuolė už norą atnaujinti tą kopliczią ant dviejų metų kalejimo į Kretingos klostorių. Ir klostoryje tupėdamas matyti jis nesnaudė, nės gėrdėjome, jogei kopliczia ir kapus svietiszka maskoliaus valdžia pripažino katalikams; už ką tadą musų kleboną tebeturi nevalioje? sunku žinoti. — Musų missronerius popas vis nenustoją daryti visokių szunybu. Teip pradėjo jis garsinti, jogei ciecorius vardo dienoje ciecorinės, atleidęs popui gromatą, kad tie kapai ir kopliczia prigulia pravoslavniems ir kad jis juos visuomet

valdytu. Tolesnei apgaulingas popas nuo musų kunigų pareikalavo, idant jie atiduotu dėl jo raktą nuo bromo kapų. Kunigai atsakė atiduoti jiems katalikų kapus pareina rybas musų valdžios, o raktas senei jau išsiųstas į Konsistoriją. Popas gavęs tokį negeistiną atsakymą pasivadino deszimtininką, su kuriuomi ir užrakino su savo raktu, (ant virszaus raktų katalikų,) bromą kapų, pridėjo da peczentę, kuria kasžino kas išz pirmos nakties nuplėsze. Veltuo popas tyrinėjo kas nuplėsze nerado kaltininko.

Reikia žinoti, jogei ant tų kapų keletas metų kaip nebesikavoja ir jie, nutreszti kunais praboczių pavirta į gražią-lanka. Todėl atėjus szenpjutei popas užsigeide pasinaudoti išz jos, kaip kitais metais kad naudodavosi katalikų klebonas. Praszo popas savo parapijonius į talką kapų pjauti, bet szie pasirodė protingesneis už savo mokytojų; nės gerai numanė kas galia atsitikti ilindus į svetimą kamarą ir netiktai jo nepaklausė, bet da parsėjo, jogei nepridera grobti dienos laikę svetimą gerą. Kaip szuniui pamaczius deszrą sunku prisilaikyti jos nekuszinus, teip ir popas negalėjo pamesti norą išzpjauti kapus. Nusamdė tadą vargszas Igninką, parkrisztą ir garsų palaiduną, kurs, gavęs ir burnos iszmesti, par vieną dieną kapus nupjovė. Ant rytojaus užstojus giedriai ir sziltai dienai reikėjo papjautą szieną sugriebti. Pripłudo pilni kapai griebėju-jaunų moterelių ir po didzių vaikų. Igninkas pamatęs szarpei darbuojancziasias neprasztytas grebėjas-katalikes, susiprato kas tai dedas ir staigai praneszė apie tą popui. Popas akemirksnyje kaip vanagas ant visztos pulė į kapus, bet pasibaidęs sustojo netoli kapų ir braukidamas prakaitą išz po susiblaszkusių į visas puses savo plaukų pradėjo tokztai apsiseilėjęs nesavo balsuszaukti: „nevolno, mozo sieno, mozo kładbiszczę“, (nevalna mano szienas, mano kapai). Moteris nekiek nenusigando, atsako jam moteriszcai: vienos vadino jį užėiti ant kapų, žadėdamos barzdą su peisais iszrauti, kitos iszmetinėjo jo nedorybes, czia vėl kita rodo grebliakotį ir szaukia-mauczat! kad krusziu į gerklę, tai griebliakotas iszlysz pro antrą galą . . . Matydamas narsumą moterų popas pasijuto kaip ne savo kailyje, veidas jo nuolotas mainiosi, tai buvo balzas kaip popiera isz baimės, kad neįdėtu į nugaką kilbasų, tai me-

linavo-raudonavo iš pikto ir gailestės szieno ant gało nukeverzavo nuleidęs nosę. Moteris kad neužmesti kam bredos, szieną nuo kapų į visas puses išneszijo ir pabaigė savo darbą da patrepsnėjo priesz butą popo szaukdamos: „Svestapoli į pleną paėmėme.“

Popas moteris, kurias pažino, suskunde asessoriui. Asessorius negalėdamas į Raseinius atszaukti moterų (gavęs poviestkas-draskė jas ir neklausė) patsai atvyko į Tytevėnus ir apsistojęs pas žydą Braudę, czia praszyti praszio, kad jos ateitu ir atsakytu tiktai ant vieno jo klausimo: „kas joms liepe eiti ant kapų szieną giebti? 12 moterų atėjo ir aiskino asessoriui, jogei joms niekas neliepė eiti griebti, bet jos paczos ėjo dėlto, kad tie kapai, sako, mūsų, mes grebėme ir grebsime, jums niekados neduosime, o už nereikalingą mūsų tumpimą paduosime skundą spraunikui. Asessorius atsake-galėte eiti į namus. Czia viena motere atsiliepė: mums paviestkas siuntinėji, kodėl Igninkui nesiuntei? jis ne toktai svetimus kapus pjovė, bet da juos apibjaurino, nors terbą užsikabinsiu skūsiupakolei už tat nebus pakorotas. Asessorius traukydamas peczius atsiliepė: „dziort etu babų prines zdes, ja jei į paviestki nie pasylo!“ (ar velnias tą bobą czia atnesze, asz jos nereikalavau). Bobos iszeidamos szaukia: savo kapu jums, maskoliams, neužleisime, nors galva reikėtu paguldyti! Popas kad butu užėjęs ant mūsų kapų kaip grėbėme ten szieną butumėme pamokinė gerai kaip mokame laikyti“.

Ilgai paliks atmintėje narsumas Tytevėnų parapijonų. Kaip szią dieną rodos iš pabalkio tebe matau tokią sceną, vyrai nusiminė veizi ant savo moterų, rodos nenumanydami ką jos daro. Vienos be skepetukų (snarelių), plaukus pasziausziusios, kitos ir neapsiprausiusios pasikaisziusios bėgioja po visas szales mestelio ką ten sznipuodamos; visos apie ka ten užsimislyję, visos su veidais ruszczais pasitaisios tą ten sugrėbti, suplėszyti, sumushti. Viena greitai bėga pakiszusė po kvortuku szluotą, antra kaczerga, kita grebli, statyni, katra ką nutvėre. Užklaustos ką neszi — atsako vis: „ginklą“. Veidai ju parsimainė parimti didelį rupesczių, kaip kokie kareiviai, kurie jau pasitaisė laukia, kadą karvedis duos ženklą, kad staigai

pukti ant prieszo. Ir isztiesų suszuko toktai viena „ura!“ ir ant kapų moterų kaip skruzdelių atsirado ir par pusę valandos szeno ten neteko. Isz pabalkio veizent pamislyjau, jogei toktai Dievo mylista galėjo tą padaryti. Popos gilei tą atsitikimą atjautė, nės susirgo. Praneszė gubernatoriui, jogei katalikai jo nori užmuszti ir naktės laike nežinia kamę dingti. Eina garsas, jogei gavo nosę ilgą ir nuo savo virszenybės. Gubernatorius liepė spraunikui sergėti popo, ir spraunikas tupi, Tytevēnuosę, nors popo da nėra.

Moteres-gi kas diena eina ant kapų savo numylėtų tevų-ginczų, sodina ten medelius kvietkietis, juos laisto isz meilės ir džiaugsmo savo aszaromis. Tie medeliai ilgai — ilgai liudis busientiems giminiems apie narsumą savo geradarių moterų!

Žvirblis isz pabalkio koplėczios.

Liepoju. Turėjome gražų Szesztinį. Graži buvo diena, o bažnyczioje buvo da įpatingas gražumas: iszkišminga vaikėlių pirmojo Kommunija. Parskaitęs 7 pr. m. „T. S.“ Bitelės rasztą isz Liepojaus, kad ten nėra lietuvių vaikų, nuėjau szimet ant tų Apeigų. Ir tikrai — neradau lietuvaiczių nė szimet. Tiktai lenkai ir vokecziai teip manau isz to, kad kanaunikas klebonas kalbėjo į vaikėlius lenkiskz kai ir vokiskz kai. Katalikų vokeczijų Liepavoje labai mažai tėra; visas tokias szejmynas gali suskaityti ant rankos pirsztų, bet atsirado vokeczijų vaikų prie pirmosios Komunijos. Lietuvių isz virszaus žiurint yra Liepavoje labai daug, bet jų vaikų lig tartum nėra. Užsakus klausant girdi daugiausei lietuviszkas pavardes, o lietuvių vaikų nesigird esant nors menko burėlio. O gal dėlto ir szejmynos su lietuviszkom pavardėms pavirsta į lenkiskz kas, kad užsakus tegarsina vienoje lenkiszkoje kalboje

— Kurszė daug ponų-vokeczijų susirinko į kuopą ir sutvėrė draugystę t. v. (Consumverein). Ta draugystė rupinas visokiais budais pagerinti žemės iszdirbimą ir duosnumą. To Consumvereino szaka yra ir Liepojuje, kur virszininkas Baronas Medem. Tas tai ponas užmanė praplatinti visokias geras žinias apie ukę ir po Lietuvą. Tam tikslui žada iszdavinėti kas metą ukiszką kalendorį su naudingais pamokymais. Žinodamas, juog lietuviai

teskaito knygas, spaudintas lotiniszkomis litaromis, spaudys tą kalendorį teip, kaip lietuviai skaito. Daleidymo praszys nuo ministro ukės reikalų p. Sermalovo, nės ta draugystė Consumverein, priklauso to ministro; o jis jau nuo savęs siųs praszimą, kam reikia. Ligsziol tepraszydavo lietuviai. Dabar pamegjs vokiečiai isz kitos pusės. Ar leis, ar ne sunku spręsti, bet vis-gi ministruai nors primins, kad yra žmonės, kuriems valdžia neleidžia knygų skaityti. Ir tai geres, kad nenuskės tas klausymas Petrapylje — o paskui vis bus mums duota. Menka viltis tuojaus sulaukti, bet vilkimes: skęsdamas žmogus ir už sziaudėlio įsitverti įjeszko.

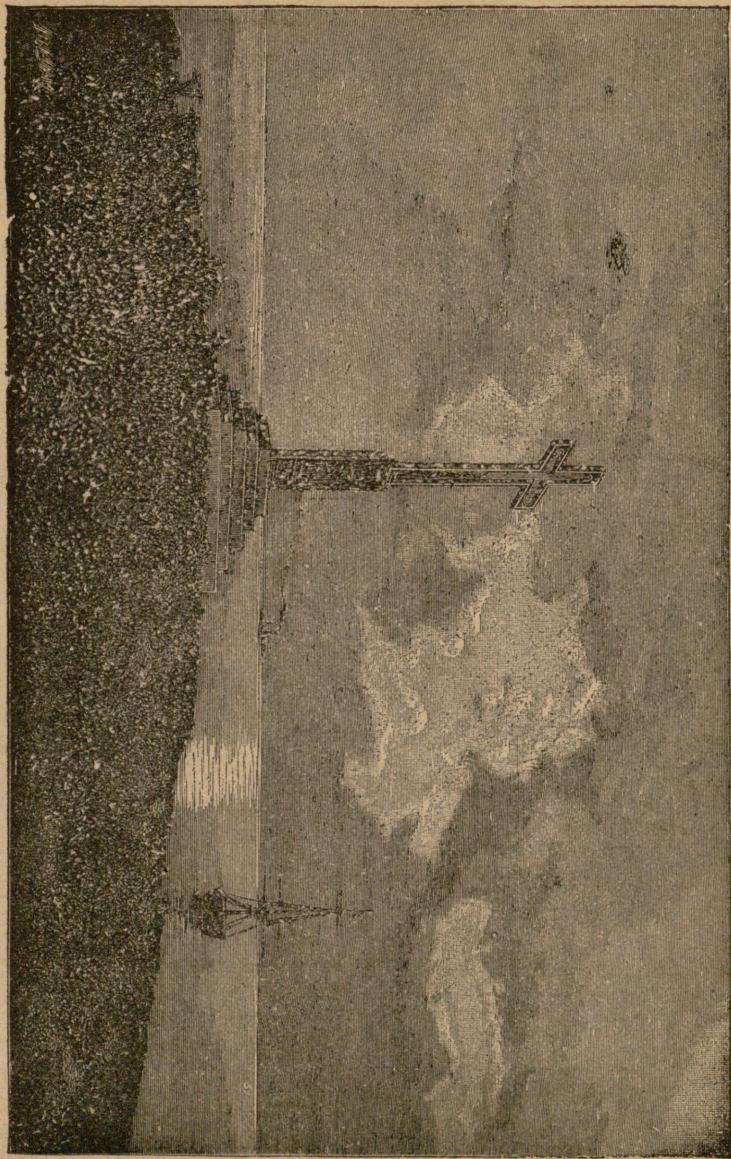
Gnieznę (Vokietijoje) S. **Voitiekas** atłaidai (su 2 paveiksleleis). Szį pavasarį suėjo 900 metų nuo muczelninkystės vieno isz pirmųjų tarp lietuvių apasztaų S. **Voitiekas**, kurio kunas guli Gniezno miestę lenkiszkoje Vokietijoje. S. **Voitiekus** yra vienas isz didžiųjų Lenkijos ir Lietuvos užtarytojų (patronų) dėlto artymieji ir tolymieji lenkai bureis plaukė į Gniezną ant apskelbtų popiežiaus suteiktų atłaidų isz priežasties sukakimo lygiai 900 metų nuo apturėjimo muczelninkystės vainiko. Par dvi nedėli dievobaimingi žmonės lankė grabą S. užtarytojo (**veizdėk paveikslėlį: Grabas S. Voitiekas**). Klausė pamokslą garsiausių mokytojų, spaviedojos ir tt. kaip visuomet par atłaidus. Ne pro szalį bus atminus isz tos priežasties apie gilia užmirsztą Lietuvos praeitę.

Kad klajodamas po Lietuvą ant kiekvieno deszimto viorsto sutiksi puikią bažnyčią, kad szventą dieną įjės ten iszvysi mynias karsztai besimeldžiančių, negalėsi nepripažinti, juog krikszczionystė įėjo ir vieszpatauja lietuvių szirdyse ir dusziosę teip tvirtai, juog tarytum nėkoks kitoks tikėjimas negalėjo turėti czia vietos. O vienok tik 500 metų tepraėjo, kaip pradėta naikinti mumysę stabmeldiszką tikėjimą į daugalį dievaiczių, kurs teipo-gi tvirtai turėjos lietuvių duszios. Matyt toks jau lietuvių prigimimas. Isz visų Europos gyventojų lietuviai ilgiausiai turėjos savo tikėjimo; kad visi kaimynai jau buvo priėmę Kristaus mokslą. Lietuviai da 400 metų spyrės, t. y. lyg gało XIV amžiaus, o kad ir priėmė ant gało, tai daugiau pavirszutiniai,

isz reikalo; da reikėjo ilgų poros szimtu metų, kol nustojo paslėpčiomis delioti aukas seniems savo dievaicziams, kol persitikrino, juog vienas tėra Dievas galingas ir mielaszirdingas. Supratę vėl teip prisiriszo prie naujojo tikėjimo, kaip seniaus buvo prisiriszė prie senojo ir jau gal nebegalės suprasti, kaip tai jų boczei galėjo užmuszti Dievo pasiūstus skelbėjus iszganingo mokslu. Ant nelaimės teip buvo: pirmieji skelbėjei Kristaus mokslu: Bruno, Voitiekus gavo galą Lietuvoje.

S. Voitiekus gimė Czekuose (Bogemijoje; jo tėvas buvo grapas, o motyna — gentė Czekuose vieszpataujančių kunigaikszčių. Voitiekus isz jaunų dienų buvo paskirtas į kunigus; mokės Vokietijoje, aplankė Pranciją ir Italiją, o pagrižęs pasiliko vyskupu Pragoje, čekų sostapylyje. Buvo jis glaudus ir mielaszirdingas, permanamoje kalboje aiskino savo tautiečiams tikėjimo dalykus, galingiems szvietė augsztu savo mokslu, dėlto isz pradžios visų buvo labai mylimas. Vienok neilgai. Voitiekus netylėjo, matydamas paklydimą, kad ir augsztų asabų; nepritardavo jų tusztybei; ne! dorą visužemiausį krikščionį pasodindavo augszcziaus už iszdykėlį bedievį, nors tai butu kunigaiksztis; asztriai stojos priesz žydus, pardavinėjančius vergus, kaip gyvuolius, — dėlto įgijo neprietelius, kurie sukėlė priesz jį pragiečius ir iszgyinė isz miesto. Neilgai trukus permaldavo ir vėl atsikvietė į Pragę, bet vėl sukilo, namus sudegino, brolius iszmuszė. Tadą Voitiekus apleido tėvynę ant visados ir nukeliavo prie Mozurų kunigaikszčio Bolesłovo, sakydamasis, juog iszsiruozė apasztalautų tarp kaimynų. Baisiausiais Mozurų kaimynais buvo prusai, lietuviszka szviesi karžygiszka giminė, apsigyvenus abipus Nemuno lyg pat Baltijos jūros. Jie bepradēm užpuodinėjo lenkus, o niekas negalėjo anų priveikti. Dėl to Bolesłovas, iszgirdęs Voitiekus ketinimą neiszpasakytai apsidžiaugė, nės jautė, juog tik krikščionystė tegali suminksztinti, iszdailinti tą kietą giminę. Bolesłovo rumuose tadą Voitiekus iszmoko lietuviszkaiprusiszka, ir pasiėmęs su savimi du kunigu iszkeliavo par pelkias ir tankius miszkus ant Vislos upės.

Sunki tai buvo kelionė be kelių, paojinga vandenių, vienok įgainiui Vislą nuplaukė lyg Baltijos jūros ir czia

pakraszcziuosę pradėjo skelbti Kristų. Par penkias dienas gerai vyko, gal nevieną ir pertikrino, ale vienamę dalykę jis paklydo: panorėjo tuojaus perdirbti seną prūsų šventą vietą-gojų į krikščioniszką šventą vietą; pastatė altorių ir pasiruosė atlaikyti S. Miszias. Reikia žinoti, kad į girią, paszvēsta Dievams, nieks negalėjo įeiti, kaip tik tų dievų garbintojai. Stabmeldiszkiems kunigams nesunku buvo sukeiti prusus prieš žmogų, padariusį pagal jų nuomonę szventvagystės grieką ir nusikratyti žmogų, neprietelių senojo tikėjimo, senųjų dievų. Su klyksmu apniko tadą Voitiekų S. Miszias be laikantį; vienas kunigas perdurė jieszmą, o paskui ir kiti septyni subedė savo dzydas. Pagal kitų pasakojimą, buvęs užmusztas irklais. Buvo tai 997 metuosę. Užmuszę S. Voitiekų, prusai paleidė namo du jo draugu, kad pranesztu tą liudną naujieną. Tas atsitiko ties dabartinę Teikuczių sodą už kelių viorstų nuo stancijos Fiszhausen gelžėskelio isz Karaliaucziaus į Pillau (Pilavą). Ant tos vietos dabar stovi augsztas gelžinis kryžius. 13 uolakezių ant penkių akmeninių gradusių. Apylinkės žmonės paprastai vadina jį „Voitiekaus kryžium“ (Veizdėk paveikslėli: „Voitiekaus kryžius“ ant Baltijos jūros kraszto.)

Negreit Boleslovas gavęs žinią, iszsiuntė iszpirkti kuną S. Kankintinio. Sako, buk užmokėjęs tiek aukšą kiek svėrė kunas. Lyg tiktai pašaidavo Gniezno bažnyčioje, pragarsėjo stebuklais, o žmonės ir karaliai pradėjo lankyti tą šventą vietą, pėsti ir basi atlikdamę kelionę. Nuo to laiko įvyko pirmoji lenkų vyskupystė-Gnieznę, nės lyg tol lenkai prigulėjo prie vokiszko Magdeburgo vyskupo, kas lenkams buvo neparanku, nės tuomet kamę dvasiszka, ten ir svietiszka buvo valdzia.

Vaisxgantas.

Keletas žodžių apie genealogiją Lietuvos kunigaikszazių.

Beveik nieks ir jokios kliuties negali užmesti apie paėjimą Vytauto, Jogėlos (Jagailos), Keistuczio, Olgėrdo (Olkerto, Algirdžio). Bet žengus žingsnį toliau, jau mes

randame abejojamą didelį, o paskui ir stacziai tokį tamsumą, juog isztikrujų nieko negali tikro pasakyti. Ne dyvai per tai, juog ir svetimtaucziai, raszydami apie musų senovę klysta ir painioja genealogiją musų kunigaikszčių įmaisydami savo klejojimus ir pasakas į tikras žinias.

Kalbėdami apie Gediminą vieni raszytojai laiko jį už tarną kunigaikszčio Vytenio, kiti nori darodyti, juog jis buvęs sunum Gerdenio, vieno isz kunigų Lietuvos, minavojimų metraszčiuosę po smerdziui Mendaugo.

Man teko žiurėti Pompėjaus Batinskovo kelis reikalus ir ten radau asz užraszytą szitokią žinią, jog „Kodne“ yra kapas Sapiegos Simanų Jono (Ivana Semianovicza), pastatytas Povilo Sapiegos, sunaus Jono metuosę 1520, Ant to kapo esąs akmuo su paraszų genealogijos Sapiegų, kurioje Gediminas yra užvadintas sunum Vytenio (Gedimin Viteniecz). Patys Sapiagai paeino nuo Gedimino, dėlto galima užsitikėti, juog jie galėjo ir turėjo žinoti ir vardą tėvo Gedimino.

Pavel Ivanovicz Sopięga

Ivan Semianovicz Sopięga

Semion Punigailovicz Sòpgija — prie Jagailos per kriksztą gavęs vardą Simano, buvo Trakų kasztelianu.

Punigaila — (jo tėvas)

Narimund — tėvas Punigailos, kunigaiksztų Piniszkių (kniaz pinskių)

Gedimin — tėvas Narimundo

Vitenis — tėvas Gedimino.

Tai viena . . . O antra yra Naugardiszkamę ketvirtamę metrasztyje (v 4toje Novgorodskoj lietopisį) patałpinta szitokia žinia: „o Domantas su Plėszikovicziais (Pskoviczi), kariavojo Lietuvą ir Gerdenį užmuszė. Sztai paraszta, juog buvo metuosę 1267.

Gediminas mirė da ne senas sužeistas po Velioną 1341 metuosę. Jeigu jisai buvo sunum Gerdenio, tai kiek jis turėjo metų mirdamas? Kaip matome, tai fantazijos prie palitėjimui faktų į szalis kaip dumai skyriasi.

Dabar apie Vytenį asz turių pasakyti, juog pas Petrų Dusburgietį dvejosę vietosę aiszkliai suminavota randasi,

juog Vytenis buvo sunus Liutuvero (filius Lutuveri Regis Lithuvano rum — op. c. pp. 323—325).

Tiesa, ak graži pasaka, juog jaunas tarnas, prie žirgų ėsas, užmuszęs kunigaikstį, sėda pats ant jo sosto. Bet kas isz to gražumo? Sostas kunigaikstizkas Lietuvos buvo tai ne krasė, ant kurios galėjo sėdėti tas, katras pirmesnis sėdo. Kad buti ant to sosto mažai da buvo ir kunigaikstizsko paėjimo, ne tai ką tarnizsko. Artintis prie jo bile kam ne visados buvo be paojaus. O jau sėsti, tai ir suvis né bandyti nieks bereikalingas nebandė. Vaidila ak neva isz valios paties Jagailos paėmė jo seserę, bet ir už tai turėjo galvą savo užmokėti. Augsztas buvo sostas Lietuvos.

Szitalis keliais žodžiais asz nemislyju iszriszti klausymą, apie kurį nemažai gincų kilą, asz tik noriu porą faktų pridurti.

Savasis.

Paszeszupijų bałsai.

III.

Netaimingas sziaulys.

— Tik asz galiuosi, juog per mažai pasiėmiau parako ir szratų — kalbėjo jaunas vaikas į suaugusį jau žmogų, eidamas su juoju keleliu.

— Ugi kiek? paklausė isz savo pusės bendras jaunojo vienplaukio su plikę.

— Gerai nepasakysiu, bet nedaugiau, man rodos, per keturius szuvius. Du mudu jau paleidova, tai dabar nedaugiau, per porą szuvių turėjo likti.

— E, vagė vaikė, tai nieko, užprovyki tiktai abudu vamzdziau ir gana; zuikis nuo mudviejų neiszbėgs. Tu da nežinai, kaip asz szaudau . . .

— Na, asz žinau, juog tu szauti moki . . .

— Ką tai szauti moku! Duoki man tik strielbą užvesti, tai vieną szuvį dykai nepaleisiu. Kaip tik tvykst, teip ir guli. Andai į bałas atsivilko czionai kokie tai medžiotojai, na pasivadino ir manę. Gerai, szaudo, tik iszбайдė paukszcius. Asz mislyju sau: pałaukkite, parodysiu

kaip reikia šaūti. Laukiu. Sztai viens isz medžiotojų pykšt į perkuno erelį, tupintį ant kupsto; erelis pakilo, asz tvykst! — ir atlikta, erelis vitingul, vitingul ir nukrito į bałą. Mislyju sau: žiurėkite. Tikį ar tų žinaš, vieną nelaimę tada didelę apturėjau, — bėgdamas per kupstus prie erelio parpuoliau ir gaidį truputį sugadinau. Dabar kaip matai virvutę — turiu pririszęs laikyti ir kaip szaunu, tai reikia kumszczią truputį suduoti, kitaip pistoną nesumusza ir neszauja.

— Na, o ku tu bėgai prie erelio?

— Kaip tai ko bėgau? Na ak tik jis galėjo pasislėpti?

— Užmusztas o jau pasislėps?! . . .

— Tai dabar! mažai tu, kaip matau, juosius szaudei . . . Erelis perkuno nupuolė ir dingo . . . ot kaip! .

— Ar dingo ir szitus tavo nuszautasis.

— O ar tai jis manęs lauks? Kol pakilau, kol pribėgau, jau jis isznyko.

— Na, ak tik szunys buvo?

— Ką tie szunys! Niekados, vagė vaikė, nereikia užsitikėti ant szunų, tik ant savęs ir ant savo akies. Užveski gerai ir kirski!

— O jeigu tavo nuszautas ir zuikis pabėga?

— Ką? Zuikis? Hm . . . ot kałba! Erelis į dumblą įsikasa, per tai jo nerandi, — o zuikis kaip jis įsikas į žemę? Vagė vaikė, da man ne teko matyti, kad po mano szuviui kas lėktu. Tvykst ir nekrust! Ot kaip!

Teip besznekodamu du vyru priėjo prie bulvių baro iszilgai lauko sodinto. Rausvi spinduliai laidinės saulės žibėjo da ant lengvų debesėlių. Lengvas vejelis da neszė isz kiemų ir laukų balsus žmonių ir gyvuolių. Bet vis retyn balsai ėjo, matyt buvo juog neužilgo paskęs visa žemė į ramų miegą, palikdama platų ruimą dėl tykaus nakties gyvenimo, dėl žeriaus žvėriams, dėl vaidinimosi naktis baidyklėms: laumėms, barksztukams, kuo barszkina įpatingai po kamaras, o vaidinasi po klėtis, kur mergos miega . . .

— Tai, vagė vaikė, jau mes ir ant vietos, pratarė senis į jaunąjį priėjęs prie bulvių, — ot czion per szitas

bulves zuikis iš Kukio lauko visados eina į mano žirnius. Neužiūgo pamatysi tą bjaurybę, kaip jis striuogt, striuogt, tartum niekadėjas, neva žolę rinkdamas per bulves į mano žirnius.

— Czion atvyra vieta, juog, man rodos, mudu abudu galime kruvoje gulti, jeigu tiktai zuikis iš Kukio lauko visados eina.

— Tiesa, tiesa, visados! pritarė senis — ir sugulė abudu.

Praslinko teip gera vaładėlė, pilka pritamsa apsiauté žemę ramią savo skraistę. Kur iszkėlė ji į padangi guotą medžių, kur kaip baidyklė atkiszo tvora, pavertus į baugų nematytą žvėrį. Ramioje prietamsoje girdėti buvo, kaip sznabžda bulvenojai viens kitą užgaudami.

— Cit! matai, matai, Kazi! — atsiliepė pasznabždomis senis į jauną vaikina, rodydamas bulvėsę į vieną vietą.

— Nieko nematau — praszabždėjo ir tas — szauki tu, jeigu matai ką.

— Gerai!

Ir toje vaładoje pasklydo balzas szuivio, o su juoju vienkart pakilo abudu vyru nuo žemės.

— Na, matai nė nekrust! kalbėjo vyresnysis — asz visados teip!

Ir tiesa, nieks nekrutėjo. Prieję artyn pamatė ant pilko akmens rukstanczias szuivio pakulas. Gerasis sziaulys szovė akmenį.

— Na, tai tu man teip neįžiurėki, kaip asz neįžiurėjau! Hm! . . galvą kraipydamas kalbėjo senis. O jaunasis cziaupėsi, dvasinosi, kad nepasileistų juokais.

— Kaip sau nori, bet vis jau szitas zuikis mano nagu nevengs; asz jį ne sziandien, tai rytoj' nuszauju. Tiktai jeigu tu rytoj' patingėsi, tai pavelyki man savo strielbę. Ant maniszkės asz dabar neperdaug užsitikiu. Reikia kumszczią į gaidį muszt kitaip neszauja . . .

— Gerai rytoj' galėsime vėl abudu eiti.

Bet sutarto „rytoj“ nebuvo. Ant rytojaus atėjo desėtnikas, rinkdamas nuo visų strielbas, atėmė ir nuo musų abejų sziaulį.

Pavakaryj' senis sziaulys sutikęs jaunąjį su aszaromis beveik minavojo savo strielbą.

— Tai jau tokią antrą strielbą nerasi dabar ant svieto. Szaudė su jąja mano tėvas, ir tėvo tėvas, ir nebuvo tokio atsitikimo, kad pabėgtu ar nulėktu vienu szratu jos užgautas pauksztis ar žvėrys. Tai tokia strielba, tokia strielba . . .

— Ar nepervirsz tu ją giri? paklausė jaunasis, — ak tu man andai pats jau pasakojei, juog turėjei virutę vamzdį sudrutinti, o vakar sakei, juog jau ir gaidys ant virvutės ir kumszczią reikia primaczyti pistoną sumuszti . . .

— Ką tos virvutės — bet pati strielba, kulbė . . .

— Gana jau girus gana, — tau ją negražins ir gailistauti nėra ką. Ot tiek tik dabar pikta, kad tas zuikis galės kaip iszjuokdamas ganytis kur nori.

— E to tai, vagė vaikė, nebus!

— O ką tu jam padarysi?

— Jau asz sumislyjau, pamatysi, bus jis mano rankosę.

Praslinko kaip mėnesis ar mažiaus. Du medžiotoju isz papratimo besivalkiodamu po laukus vėl susitiko. Pasi-
kalbėję apie derėjimą javų ir kitus ukiszkus dalykus, perkėlė kalbą ant medžioklės.

— Na, o kaip tavo zuikis? paklausė jaunesnysis.

— Et tegul jį ir pavaliai! užkeikė ruscziai senasis.

— Tu norėjei ką ten iszmislyti, tur but nieko neiszmislyjei?

— Et be strielbos ką su brudu iszmislysi. Asz anądien bandžiau raitas su szunimis vytis. Na, kol pudimas, kol pieva, tai gerai; bet kaip įpuolė į javus, ak netrempsi javų!

— O daugiau nieko, negalėjei iszmislyti?

— Ne, nieko, vagė vaikė, bet ot ką padariau. Patėmyjęs kur zuikis buna sykį ir antrą, nuvedžiau vaikus ir pamokinau, kaip tur paskui apsieiti. Pašaukiaiu porą dienų vis sergėdamas, ar ne į ten eina kur man reikia. Na, ir sušaukiaiu. Atėjo zuikis į žirnius. Asz mano pie-minys ir vaikai į lauką, pats atsiguliau griovėje (grabėje) su lazda rankoje, pamokinęs kaip ant manęs zuikį vyti. Laukiu, klausau. Veja ant manęs. Pakėliau truputį galvą isz griovio pažiūrėti, ar toli ir kur bėga. Ziuriu, ugi

stacziai ant manęs bėga per kokią dvidešimt žingsnių. Na, asz da ant vienos akimirkos susitraukiau griovėje, kad pasiekečiau lazda arcziau pribėgusį, tik paskui pakelsiu asz galva, tai kaip jis man, vagė vaikė, duos į galva, kad net augstelninkas pervirtau į griovę. Tokia tai jau mano nelaimė! užbaigė dusaudamas savo pasakojimą senis.

— Na, duok Dieve, jums kitą kartą laimingesnę medžioklę — tarė nusiszipsojęs jaunas is ir atsisveikinęs parsiskyrė su nelaimingu sziauliu.

IV.

Nelaimingas vokietėlis.

— Na asz sakiau, juog teip bus, — verkdama rėkė Marikė Gulbiniszkių Armono pati, — ja asz sakiau, juog reiks tau pavasaryje pirkti duoną.

— Na, kas tai do per dingstas? — atversdamas jai atsliepė savo žaru Armonas, — ja ar tai žmonės pavasaryj' niekur duonos neperka?

— Ką tu da czionai szneki! — pertardama kalbėjo Marikė — tik tu ir Kiveris judu du visam kaimę pavasaryje duoną perkate! Na, asz nesakau nieko apie Kiverį, jis kvailas žmogus lietuvis, bet tu

— Na! na! bandyki sakyti, juog asz kvailas voketys! Na bandyki!

— Ja tu labai protingas, rudenyje pardavei javus po pusdorelį, o dabar pirksi po penkis auksinus! Tu labai

— Na, donnervetter! užriko keldamasi nuo užslano Armonas — asz pardaviau, asz galiu ir pirkti! . . .

— Suvis teip, kaip Kiveris, ką iszpardavęs visus rugius, musza paczia, juog duonos nekepa. Ja, asz da vis mislyjau, juog mano Karolis to nemoka, o dabar kaip matau iszmoko! . . . Uhu hu! . . .

Armonas pakilęs sustojo, rankas iszkėtė ir pratarė:

— Na, buk iszmintings ir supraski, ką ji kalba ir ko ji nori! . . .

— Uhu hu! . . . raudojo tam tarpe pati užsidarius kamaraitėje.

Praslinko vaładėlė, Armonas atsisėdo vėl ant užslono ir sėdėjo rkydamas porcelėnos pypkę, o pati nesiliovė kamaraitėje verkus.

— Mutterchen, o Mutterchen! pradėjo Armonas kalbinti paczią, — sakyki tu, ko tu nori!

— Ko asz noriu? Na asz noriu, kad butu rugių aruodę, kad butu isz ko duoną vaikams kepti, o tu klausi, ko asz noriu, tartum ir pats nežinai ir suprasti negali.

Ant szitos kalbos Armonas isztraukė isz burnos cibuką, iszkrapstė pypkę ir užvožęs įsidėjo į kiszenę, kaip ir rengdamasi keltis ir padaryti tokį darbą, juog sztai ir bus geidžiami rugiai. Vienok jis nesikėlė nuo užslano ir nieko nedarė tiktai sėdėdamas dairėsi į visus kampus. Akis jo po vaładėlei su atsidėjimu puolė ant lovos, ant kurios gulėjo sukrautos pogaļvės ir dvejį pataļai. Tur but buvo sumislyjęs pravėdinti jas ir pasirupinti, kad ne teip augszta butu gaļvai gulint. Bet akis nusklydo toliau į kampa, kur kabojų klnetai ir kiti įrankiai žaidimo (muzikos). Ir ezion vėl akis sustojų ir isz krutinės atsimuszė atsidusėjimas.

— Mutterchen, a Mutterchen! szuktelėjo Armonas da szvelnesniu balsu, jeigu tu nori, tai asz metu gėrimą suvis ir į szalį forverts!.. Visas szpėles teipos-gi į szalį!.. Tu tik pasakyki!..

— Ei Karl, man to nereikia! Gerti gerki sau, bet tik su davadu, o ką dudos, tai jos nevat ir geros, nės ant veselijų jomis szį tą uždirbi!..

Asz neseksiu paskui Armono kalbą, vieną tik pasakysiu, juog ant rytojaus Armonas vedė į Vilkaviszki ant jomarko bergždžią likusią karvę.

Karvė buvo puiki įszerta drucziai, dėlto umai radosi pirkikas, teipos-gi vokietys tiktai ar ne Kaupmonas. — Na derėjo juodu tą karvę derėjo, ant gaļo, sutarė devynis dorelius pinigais ir magaryczių kiek tilps.

Įriszo Armonas pinigų į kampa skeptaitės, įsikiszų į kiszenę ir nuėjo gerti magaryczių. Ir gėrė nuo vidudienio iki pavakariui!..

Kaip žąsiukas apsilypęs vasaros karsztyje, teip Armonasėjo namon sviruodamas vieszkeliu. Jau ir saulėlaidis atėjo, o jis da vis žengia namon mažai suprasdamas kur jis ėsas,

ir ką jis daro. Tik anapus Obszrutės pradėjo Armonas lig truputį blaivyti, bet ir tai ne perdaug.

Vilnis szilto pavasarinio oro iszlėto vėdavo suszilusį jo veidą, kaip ir glōstydamos, kaip ir ramindamos nuo degtinės įnirsusį žmogų. Nutilęs sviestas glūdojo prietamsoje vėlaus vakaro. Tiktai varlės, tos giesminikės, nieko negiriamos ko nepatrukdamos rėkė baļoje nepertol nuo paczių Gulbiniszkių.

Eina Armonas, namo skubina ir kalba viens sau:

— Na tas kvailus pagalys Kaupmonas! Na, ką jis sakė isz sykio? Ką jis sakė?...

Ir teip paklausęs pridėjo pamėgdždiodamas Kaupmoną: — „tu ne gausi virszaus per asztuonius! tavo karvė bergždžia melžiamą. Na, donnervetter! ar asz nesakiau ir jam, kad mano karvė bergždžia melžiamą, — tu negausi virszaus per asztuonius dorelius... Na dabar žiurėki pats, ar ne devyni? Na, sakau, devyni!...

Tam tarpę jis girdi, juog lig kas ten baļoje rėkia vokiszkaĩ:

— Karl acht, acht, acht! (Karoliau, asztuoni, asztuoni)

Sustojo Armonas, klauso ir girdi — da labjaus rekia:

— Karl acht, acht, acht, Karl, acht, acht, acht!

— Na tai dabar sakau, kad devyni! užpurijo Armonas.

O baļoje rėkia: „Karl, acht, acht, acht, Karl, acht, acht, acht!...

Armonas paklausęs baļos riksmo, vėl puryti vėl bartis, bet veltui, baļoje vis savo rėkia:

— Karl, acht, acht, acht, Karl acht, acht, acht!...

— Na paikas pagaly! sakau juog devyni; pats užriszau ir į kiszenę įkiszau, — pridėjo ant gaļo rodydamas baļai mazgą pingu.

— O baļa vis savo: Karl, acht, acht, acht, Karl, acht, acht, acht!...

— Na kad teip, tai skaityk rupužė! patarė trenkdamas į baļą pinguus skepetaitėje ir numataszkavo namon.

Mutterchen tam tarpę laukė savo Karlio pareinant su atsidėjimu. Rupėjo jai kiek gaus pats už karvę, o da labiaus rupėjo ar parnesz pinguus namon, ar nepaliks pas Taubę. Bet nesulaukė, užsnudo vargszė nusidirbus per

dieną ir teip pramiegojo iki pusiaunaktės beveik, kol nepabudino ją baladojimusi į duris ir riksmas:

— Mutter, kelk!

Pirmi žodžiai jos buvo: kur piningai ir kiek gavo.

— Devyni! atsakė gniužtancziu liežuviu Karlis.

— Ach! suriko Mutterchen — tai jau tu pragėrei?...

— Ei fui, nein! atvertė Armonas — asz tai rupužei į balą numecziau ties tiltu, kad paskaitytu. Ji sakė, kad acht (asztuoni) ir nenorėjo man vieryti, na tai asz daviau paskaityti, szimts ją velnių!...

Buvo riksmo ir aszarų ikvaliai Armonuose. Darbas vienok pasibaigė tuomi, juog ant rytojaus Mutterchen su sluginę nuėjo su grėbliais į balą jieszkoti devynių dorelių, surisztų skepetaitėje, ir rado.

Armonas szitas mirė pradžioje tur but szito amžiaus, nės da priesz 1840 metus girdėt buvo pasakos apie ji, kaip vaikai senį Armoną erzindavo rėkdami:

Karl, acht, acht, acht!...

Keidoszių Onutė.

Paraszė Savasis.

(Taša.)

— Ne! Turbut ne teip! Kedelės per gležnos, ne dalaikytu.

— Poniute! — atvertė ant szito Vincų Vincas, — jus nepatėmyjote da poros langų ir lovos. Ant langų iszsitenska po porą, o ant lovos ir trims vieta randasi. Ot! matote, kiek da vietų. — Tiesą sakant, czion mūsų, lietuvių, teip ne daug, juog niekados da ir ne reikėjo man rupinties apie tai, ant ko bus pasodinti svezčiai, —

— Bet klausykite! kaip ir ant juokų girdžiu ateinant per kiemą pažįstamus, — pratarė Vincų Vincas, eidamas szalin nuo lango, ties kuriuoji buvo besėdįs.

— Tegul sau eina, — atsiliepė poni, — arbatos yra ikvaliai, o su atsisėdimu, tai jau judų darbus. Gyvėtėsi, ir gerai!

Tamę tarpų isztikro iėjo pora pažįstamų studentų. Bet tai mažai draugijai pertarnavo, nės jie buvo pažįstami visu, mūsų

kampo vaikinai. Kalbos ir juokai ėjo toliau, tartum, tai buvo Lietuvoje, — szirdingai, atvirai.

— Ot, ir lietuviszka besieda — atsiliepė Kurpiunos besigerėdamas svecziais. —

— Ne galiu tamistai ne pasakyti, juog tai manę nemažai dyvyja, juog iksziolaik da vis laikotėsi savo senų numanymų ir skiriatėsi nuo lenkų, — užmetė serijo kalbėdama poni. Ag tik jums žinoma liubliainė unija, ant kurios proseniai lietuvių prisiekė vienybę laikyti su lenkais, o dabar jūs ne tik ne laikote vienybės, bet ir skiriatėsi nuo jų, ir nedraugiszka ant jų žiurite.

— Liublininė unija — atvertė ant szito ir-gi isz linksmos kalbos pareidamas ant serijo Vincų Vincas, — liublininė unija, guodojama poni, buvo tai darbas iszsitautėjusių mūsų bajorų, kurie galėjo prisiegti vardu savo ir savo ainių, bet ne mūsų vardu. Jų darbai mums ne rupi ir mus nelypsto. O ką sakote apie ne draugystę, tai tegul manę Dievas myli ir sergti nuo to, kad asz bucziau nedraugu, ar lenko ar vokieczio, ar kito kokionors žmogaus. Asz nėsu jų nedraugu . . . Asz tik esu draugu lietuvių . . .

— Na, tai vis tiek! Kas nėsa draugu, tas esti nedraugu.

— Ne! persipraszau jusų mylistą: nuo draugo iki nedraugui toli.

Nedraugas persekioja, o indifferentnas žmogus nesikisza į svetimus darbus, kaip asz į darbus lenkų. —

— Gerai! Bet kodėl jūs skiriaties nuo lenkų, su kuriais teip ilgai prakorimas kruvoje laikė? ko jūs norite ir ko jūs jieszkote?

— Norite žinoti, ko mes geidžiame ir ko mes jieszkome? Gerai! Poniute, patėmykite, kas darosi Vokietijoje. Ten ukininkas, turintis 15 margų, gyvena teip, kaip pas mus gyvena ant 60 margų, o žemė vis ta pati, kaip pas mus. Dėlko-gi taip?

— Na! Ten apszviestesni žmonės.

— Tai-gi, taigi poniute! Tarpu mūsų žmonių nėra fabrikantų, nėra nė amatninkų, dėlko? Juog ne apszviesti žmonės. Vaisbą (prekystę) jiejai teipos-gi neužiima, dėlko? Kad neapszviesti.

— Na, ar tai tuomi, juog su lenkais piktumą užvedate, apszviesite savo žmones? — paklausė nekantriai poni?

— Nesusidėdami su lenkais — kalbėjo isz lėto Vincų Vincas — mes, apszviestieji, neiszvirsime į lenkus. Neiszvirte,

mes ar sziek, ar tiek vis tik savo kampui duosime apszvietimo, prigimtoje kalboje paraszę ar sziokią, ar tokią kningelę. Nebus to, kas iksziol buvo, iszvirsdavo visi apszviestieji į lenkus, palikdami tamsius žmones tamsumoje be praszvaistos.

— O kuo-gi lenkai tamę kalti?

— Lenkai kalti tuomi, juog jie visokiais budais siekėsi atitraukti apszviestuosis lietuvius nuo jų pareigos — apszviesti savo brolius. Ir draudė, ir sarmatyjo, ir ką tik iszmanė tai darė, siekdamėsi uždvasinti lietuvius paversti į lenkus.

— Jusų neperginsi — nutarė poni. — Jūs vieną antrinate mislį: lenkai kalti, lenkai kalti . . .

— Suvis ne! Lenkams asz tik atiduodu garbę pagal jų uždarbį. Ir tiesą sakant, lietuvius asz szimtą sykių kaltinu daugiau, nė lenkus, — kaltinu juosius už tai, kad jie iszsižadėjo savo tėvų, savo kalbos, savo paproczių ir viso, kas saviszka.

Pamislyjės kiek, Vincų Vincas pridėjo:

— Bet ar kiteip ir galėjo buti? Musų galingi bajorai, tikri lietos vyrai, griuvo kovosę amžinosę su prieszais, užstodami savo veislę ir savo szalį. Mažai jų sėklos tebeužsiliko. O darbartiniai bajorai tai daugiausiai žmonės su vergutiszką duszią, su szeszkauš budu, kurie paojaus gadynėje slapstėsi po sziaudus ir kakalius (peczius). Ko nuo jų daugiau ir norėti gali, kad ne vergutiszką, beprotiszką darbų?

— Pavelykite, ponas Vincentai — pratarė ant gało Onutė — Pradedant kalbą, jums su ponią, asz ne syki norėjau jūs pertraukti ir pasakyti; be ginczių tuszezių, be darodinėjimų, meskite daryti nesutaikas terpu jaunų vyrų, neszalinkite juosius nuo lenkų, su kuriais amžius kruvoje gyvenome. Bet dabar, iszgirdusi savo ausimis, kokį mierį norite dasiekti, turiu jums pasakyti vardu nesuprantanczių jūs: dėku ir dideliai dėku, juog turėjote ikvaliai drąšos isztarti žodį dėlei naudos žmonių; neiszsigąsdami nė persekiojimų nė keiksmų. Dėku jums da syki. Dabar asz suprantu viską.

Poni, iszgirdusi Onutės kalbą, net rankas nuleido ir nubalo. Ir teip tai žymiai viskas buvo, juog ir Onutė patėmyjo.

— Poniute! — patėmyjusi pratarė mergina — jūs manę ezionai vežėte labiausiai, kad asz savo įtekmę padarycziau tai, kad pons Vincentas mestu platinęs lietuystę terpu jaunų lietuvių, kad isznyktu nesutaika paojinga dėl musų szalies . . . Sziandien nuo mano akių

nuslinko valkius ir asz pražiurau . . . pražiurau tautiszka . . . Kas mano galvoje pirma kaip brėksztantįs spinduliai vaidintinai szvytavo, dabar aiszkiai viskas sužibo. Asz esu lietuvaitė, szito — man rodos — žodžio užteks dėl jusų, kad žinotumete, ko nuo manęs toliau reikalauti. O kad butu suvis aiszku, pridėsiu, juog kožną, kuris prieszingas lietuvystei, asz nuo dabar laikysiu už priszingą ir man. Nės persekiotojas mano tėvynės ir mano brolių negali buti mano draugu. Vargiai be kas galėtu apraszyti tą sujudėjimą terpu jaunų vyrų, kuris pakilo po Onutės žodžių. Visi norėjo kalbėti, visi kalbėjo, pertardami vieni kitus. Tylėjo tik kaltininkė Onutė, tylėjo ir nuliudusi poni. Paskutinei, matyti buvo, juog szita kalba buvo labai perszirdi, bet pripratimas gyventi ant platesnio svieto, terpu augsztesnių žmonių, dideliai perdirba žmogų, ir tik ant ruseziai žiurincezių akių ponios galėjai suprasti, ką ji turėjo duszioje; lupos meiliai sudėtos ir veidas meilus gerai slėpė jos mislis. Rodėsi ant pavyzdžio, juog ir ji linksminasi su visais.

— Matote dabar — kalbėjo į ją atsigreždamas Kurpiunas — juog niekas isz lietuvių, ir labjiausiai apszviestų, nenori persekioti lenkus arba jiems ką nors pikto daryti. Lietuviai nori buti tiktai lietuviais — tuomi, kuomi nuo prigimimo jiems lemta buti, ir nori mylėti savo tėvynę Lietuvą. O tai, kaip matote, nėvienam geram žmogui neuždrausta.

— Ach! tai labai gražus ir girtini norai, ir jausmai teip gerbiami, kad prieszai to nieko negalima butu kalbėti — atsakė ant to poni, meilingai linktelėjusi galvą — jeigu tiktai norai ir jausmai szitie neslėptu už savęs kitų — paojingų, jeigu jie nevestu su savimi pasekmių negerų . . .

Isz ko-gi jus matote, kad lietuvių darbuosę ir žodžiuosę slėpiasi paojus? — atkirto Vincų Vincas. — Dėlko mes negalime lygiai lenkų žodžiuosę ir darbuosę matyti dėl savęs paoju, ag mes dėl tokios nuotarties jau ir pamatą turime, ko jus iksziol apie lietuvius negalite pasakyti?

— Ar jus žinote, pamato aiszkaus, darodymų tiesių nėra, juog lietuvių ideja slėpia už savęs paoju, bet . . . aplinkui eidamas mislią, matai aiszkiai, kas ezion darosi . . .

— Gerai! parodykite tą aplinkinį kelią, parodykite.

— Tai umai galima. Atsakykite man ant vieno klausymo: koki mierį jus dasiekti norite vieni eidami, jeigu jo netikite

dasiecti eidami sykiu su lenkais? Ar nematote nelogiszkimo savo žodžiuosę ir darbuse, kuris nelogiszkumas jus iszduoda ir rodo slėptas mislis ir slėptus jusų mierius atidengia?

— Poniute! pirmu nė jums atsakyti, asz norėcziau ir jus paklausti, apie kokius mierius jus kalbate? Ar apie galimus pagal nuomonę sveikų žmonių, ar apie tokius, kurie tankiai kyła smegenyse serganczių žmonių ir užkrėtę kitų galvas, patenka paskui į mierius visos tautos, į mierius nedasiiekiamus, kvailus ir iszjuokiamus per kitas tautas?

— Žinomas dalykas, juog kalba gali eiti tiktai apie galimus, apie iszmingingus mierius.

— Gerai! koks-gi, pagal jusų mislį, gali buti pirmiausias mieris musų?

— Man rodos, juog mieris lietuvių, kaipo ir lenkų, pirmiausias turi buti tautiszka liuosybė ir savistovystė politiszka. Kitaip sakant, pagal mano nmanymą, lietuviai turi siekties pirmiausiai atsiskirti nuo Rosijos, iszrinkti sau karalių, ir tt.

— Ir jus szitą mierį laikote dėl lenkų ir lietuvių už dasiiekiamą? . . .

— Na, jeigu asz kitaip mislycziau — atkirto akimis metusė poni — tai asz ir kitaip ir elgecziasi: visas mano amžius tai liudyja . . .

— O asz isz savo pusės turiu jums pasakyti, juog toks mieris yra nedasiiekiamas . . .

— Dėlko-gi?

— Ot, dėlko. Lenkai turėdami savo kariumenę pasidavė Rosijai. lenkai trisyk kiło priesz Rosiją, trisyk pludo kraujas geriausių sunų Lenkijos ir nieko nepadarė . . . Neužmirszkite, juog turėjo tadą lenkai ir daugiau ginklų, ir daugiau isztekliaus. ir daugiau pagalbinkų isz szalies . . . kiteip ir buti negalėjo. Nemokantįs kareiviszko dalyko, beginkliai, iszsilepinę gyvenimą žmonės užsimanė pergalėti mokitą kariumenę ir szarvuotą pagal puskutinius mokslo iszradimus. To mažai. Ant milijono ėjo deszimtis tukstanczių. Sakykite, ar tai sveiko proto misliš juosius vedė? Keli beginkliai rasztėninkai ant kareivių puško! A! ar tai ne beproczio darbas? Ir teip, poniute, dabar asz jums atsakysiu — pakilęs kalbėjo toliau Vincų Vincas, ir nedidelis jo stomuo, tartum, isztiso ir akįs aizskiau blygstelėjo. Mes lietuviai, ne lenkai, mes neužiimame nedasiiekiamais, beprotingais mieriais.

Mes jau neįsivaizduojame liuosybės, nė sykiu su lenkais, nė be lenkų, nėš tai negalimas jau dalykas. Mes tą savo liuosybę sudermėje su lenkais pražudėme tadą, kadą galėjome da ir ginties, kadą ant to turėjome ir mokytą kariumenę ir gerai szarvuotą.

— Ko-gi jūs norite?

— Mes norėme įgyti apszvietimą ir tapti dalininkais tų naudų isz apszvietimo, kurias turi ir kitos tautos, pasaulio, neat-sižiurint ant to ar jos liuosos, ar pavergtos. Mes norime įgyti apszvietimą ir naudoties isz jo, kol Dievas laikys mus ant svieto. O tai — kaip matote — mes galime geriaus dasiekti be per-tarnaujanczių mums lenkų.

— Tiesą sakant, asz nesuprantu gerai, kamę tas viską gydantis mokslo vaistas. Nevieną asz apszviestą lietuvių pažistu, o nieko tokio visuosę asz nematau. Ot, kiek asz macziau lietuvių pabaigusių kalbų fakultetą įvairių universitetų, macziau ir nevieną juristą, ir matematiką macziau; ant gašo pridėsiu, ir medikus. Ir nėviens isz jų, man rodos, negalės nieku pakelti padėjimą savo szalies, nė darbu, nė žodžiu.

— Tiesa, iksziol jūs to nematėte; bet neužmirškite, juog lietuovystės ideja tik nepersenei gimė. Juog tie mokyti lietuviai, kuriuos teko jums matyti, taij pionerai, einantįs į nežinomas dėl mūsų tautos szalis. Jų niekas negalėjo persergėti, kur eiti ir kur neiti; niekas jiems nepasako, ko reikia mokyties ir ko nereikia. Ejo jie apcziupą ir skynė kelius. Isz visų pusių jų tą darbą tramdė ir tramdo. Tiktai nemažai žuva tų pionerų, nemažai bereikalingų žygių jie atliko, žudydami ir savo amžį ir iszteklius. Bet mets nuo meto mūsų svietas įgyja daugiaus datyrimo, nesutaikos mažinosi, randasi vis daugiau ir daugiaus darbininkų . . .

(Toliaus bus).

Kaip Vargaitis pavirto į vagį — razbaininką ir nukeliavo į Sibėriją.

Apysaka. Paraszė *Dėdė Atanaxas.*

(Tąsa).

X.

— Pone! nearesztavosi vagių?

— Ne! nearesztavosiu!

— Dėlko?

Matote, vyruciai, man „zokanas“ nepavelyja tų vagių areštavoti.

— Įpatingas tamstos „zokanas“! ką? netiesa?

— Ką? ką? ką? nekinsite „zokaną“ na, asz juos suaresztavosiu kaipo „zokano“ paniekintojus! suprantate?

— Bet jie yra tikri vagis nutvėreme ant arklių!

— E . . .! nékas! meluojate . . .

— Meldžiame poną vagis areštavoti!

— Negaliu!

Buvo tai kalba arba aiskiaus sakant ginczas penkių Raudžių sodžiaus ukininkų su Ukurių asessoriu Vziatkov'u apie vagis Joną Vargaitį ir Juožą Vagiszaucką, kurius minėtieji ukininkai sugavę ant arklių, apmusztus ir sukruvintus, pristato asessoriumi, kad jis anus areštavotu, bet asessorius nežinia dėlko, pasiremdams ant „zokano“ atsisakė areštavoti.

— Ir ką? klausame tamstos paskutinį kartą, nearesztavosi vagių?

— Ne! nearesztavosiu! atsake asessorius rimtai.

— Mes raszysime pas gubernatoriu!

— Ką? ką? jūs raszysite pas gubernatoriu? raszykite, „podlecų!“ sze jums szpygą! parodė pons asessorius vyrams sulenką kumstę.

Vyrai surisztus vagis parsivede namon ir dave telegramą gubernatoriui, kad jie sugavo ant „karszto darbo“ vagis, kurius pons asessorius atsisakė areštavoti ir meldžia gubernatoriaus, kur anus turi padėti. Į antrą dieną atvažiavo spraininkas Vodlecovas ir paszaukė visus Raudžių sodžiaus vyrus su visais vagimis. Podlecovas tyrinėjo, uostinėjo, vyrus atleido, o vagis liepė cypėje uždaryti. —

Po to atsitikimo nekuriam laikui praslinkus, asessoriu Vziatkov'ą išz Ukurių iszkele į kitą „cirkulą“, o į jo sieta parkėle už asessorių Dievkin'ą su dviem gaspadiniem.“ Dievkin'as buvo nė szio nė to žmogutis — „vziatką“ patsai pasakojosi, kad neima, bet žydai pasakajo, kad „vziatką“ teima par rankas savo sekretoriaus ar „gaspadinių“, su vagimis nebicziulavosi, bet kaip jis pats vėl gyrėsi, kad „vagų neapkenczia isz prigimimo“. Dievkiniai į Ukurius parėjus, vagių interesai visai kiteip virto. Visu pirmų ant nusiminimo visų vagių apturėjo atstauką (dimisiją) Grebalius. Vodkiną „ant paprovos“ iszkėlė į kitą cirkulą, o į jo vieta atsiuntė Jabednikov'ą birzkiko už Vodkiną mažesni girtuokli, bet užtad didesni „doneszcziką“, ir „obrusiteli“. Vagiš nusiminė, bet ukininkų arkliai biszkiuko atsigavo. Buvo jau vakaro vėlus laikas. Vagiszevyczias, Vagiliunas ir Skriaudys gėrė Jankelio karcziamoje „ant augszto“ kaip visados ir žinoma, dejavo ant savo vargėlių — bėdėlių, ant to kad laikai parsimainė.“ Pabrazdino į duris; vagilei žvilgterėjo ant vienas kito ir baimingai paklausė:

- Kas czia? ko nori?
- Įleiskite!
- Kas toks?
- Sakau, įleiskite!

Duris atrakino ir įėjo į triobą asessorius Dievkinas, uredninkas Jabednikovas ir keletas deszimitininkų. Vagiš, paregėję įeinant paliciją nusiminė ir iszbalo. Asessorius įėjęs į triobą ir visas kerczias akimis parmetęs, drąsei tare:

— Turime isz Kurlandijos žinias, kad tamstos ésate arklavagai, vardan „zokano“ jus aresztavojame!

Vagiš persigando, į vienas kitą žvilgterėjo ir apsidrąsinę bemažo visi vienkart atsake:

- Mes ésame nekalti! tamstos apsirikote!
- Tylėkite! suszuko asessorius.
- Mes, pone, ésame nekalti! paantrino vagiš.

Parodys jusų nekaltybę sudas! pritare asessorius ir paliepė uredininkui ir deszimitininkams, kad tuojaus vagiems ir ant rankų ir ant kojų užmautu geležinius.

Vagiš prieszinosi ir nenorėjo pasiduoti savę supancziuoti ir karcziamoje pasidarė klegesys ir bildesys. Subėgo daugiaus žmonių, kaip visados tokiuose atsitikimuose, ir vagis supancziavo.

Asessorius paliepe deszimtininkams visus vagis atvesti pas suvę, ba mislyjo visų pavieniui paimti ant „daproso“ t. y. norėjo išgauti nekurias žinias apie jų visokias arklavagystes.

Deszimtininkai atvedę visus tris vagis pas asessorių, kurs į savo nagus paėmę visupirmų Vagiszevyczių ir išivedęs į atskirą kambarį ant keturių akių, paklause:

— Ir ką? tu vogei arklius?

— Ne, pone! kaip Dievas danguje, nevogiau! teisinosi Vagiszevyczius.

— Sakyk jeb . . . sz mat' teisybę! vogei arklius ar ne? puolė asessorius ant Vagiszevycziaus keikdams ir sugriaužtą kumstę po panosį kiszdamas.

— Asz, pone nevogiaiau! vien teisinosi Vagiszevyczius.

— Aktu „padlec“! meluoja! ir pradėjo asessorius su kumstėmis Vagiszevycziui žandus taisyti.

Vagiszevyczius galvą rankomis nusitvėręs sukniusto ant žemės ir atsimine, kad jo kieszonyje yra 14 rublei,

— Pone! pone! tarsi isz miego atsibudęs rėke Vagiszevyczius, paľauk! paľauk!

— I kas yra? aa . . žandai jau įkaito „podlec“ nėkas! duosiu asz tau szunies pietus! kalbėjo vienas pats Dievkinas.

— Dovanok pone! dovanok pone! rėke Vagiszevyczius bľaszkydamos ir iszsiėmęs 25 rublius isz kieszenos pridurė: ponui ant pyrago! praszome, praszome, ponui ant pyrago!

Asessorius nusižiurėjo į visas pusės, ar nieks jo nemato, paėmė 25 rublius ir dungsterėjęs su alkunę keletą kartų Vagiszevycziui į pažandes iszleido ľaukan, o į jo vieta iszivadino Mikolą Vagiliuną, kuri vėl paėmė ant „dapros“.

Tu vogei arklius? klausė vėl savotizškai asessorius.

— Ne, pone, nevogiau, atsakė su nusižeminimų Vagiliunas.

— Sakyk tiesą, „padlec“ vogei ar nevogei? rėke asessorius.

— Ne, pone, nevogiau, vis gynėsi Vagiliunas.

— Ak, tu dvėsina, meluosi! ir sumetę į sniukį asessorius Vagiliunui.

— Ponuti, dovanok, asz nevogiau! tasai vėl rėke apsi-aszarojęs.

Asessorius sudavęs Vagiliunui į sniukį ir regėdams, kad isz jo dvidesimt penkrublinės neiszmusz, iszleido isz savo „otancijos“ ir isivedė pas savę tretį jų draugą Jokubą Skriaudį. Tasai

regėdams ant kokių pyragų aną asessorius įsipraszė, iėjęs visų pirmų pradėjo teisinties.

— Ponali, kaip Dievas dangujė yra szventas, sakau, visą teisybę, kad asz esmi nekaltas! esmi nekaltas! nekaltas! esmi nekaltas! Pliauksz! pliaukszterėjo asessorius Skriaudžiui į žandą ir suszuko:

— Asz, tu kalės vaiks, ko tu meľuoji? parodysiu tavo nekaltybę!

— Oi, ponali, esmi nekaltas! nekaltas! nekaltas! vien rėke po tris kartus Skriaudys žandus susimęs.

Asessorius atsinesze bizuną ir pradėjo Skriaudžiui dailinti visus kuno sąnarius.

— Oi, pone! oi, oi, oi, pone! rėke Skriaudys bizinui pasirodžius ant jo nugarkaulio, esmi kaltas! kaltas! esmi kaltas! dovanok! dovanok! dovanok man! esmi kaltas! kaltas! kaltas!

— Sakyk tiesą, vagies szmotai, vogei arklius, ar ne? ir vėl sumete su bizunu asessorius Skriaudžiui.

— Oi, oi, oi, pone! vogiau, vogiau, vogiau! rėke apsiazarojęs Skriaudys.

— Sakyk, łatre, kieno arklius vogei? prisispyręs traukino asessorius ir vien su bizunų į akis Skriaudžiui mojavo.

— Oi, oi, oi, pone! nujojau, nujojau, nujojau ir uredninko arkliuką! prisipažino Skriaudys virpėdams, kad asessoriaus bizunas ant jo nugaros vėl neužszoktu.

— Ką? jusų vagių ciela szaika yra? kłause asessorius lengviaus.

— Ne pone! ko nežinau, nežinau, negaliu sakyti . . .

— Sakyk tiesą! vėl sumete asessorius Skriaudžiui su bizunu į nugarą.

— Oi, oi, oi pone! yra ciela szaika! ciela szaika!

— Kas prie anos priguli?

— Asz, pone, nežinau, nežinau.

— Ak, tu kalės vaiks, nežinai! ir vėl sudrėbe asessorius porą kartų į pasturgalį Skriaudžiui.

— Oi oi, oi pone! priguli Vagiszevyczius ir Vagiliunas.

— Vargaitis ir Vagiszauckas vėl priguli prie jusų szaikos?

— Ko nežinau, nežinau, negaliu sakyti . . .

— Sakyk tiesą, łatre! ir vėl džiungterėjo į nugarų su bizunu.

— Oi pone, priguli, priguli . . .

— Na, tu „padlec“; už kartą teip ir sakytum! pridure asessorius szypsodams.

Asessorius ant to užbaige savo „daprosą“ ir iszleido Skriaudį nuo savęs apsprakaitavusį kaip isz pirties. Visus tris vagis asessorius liepė uždaryti cypėje ir mislyjo paimti visus tris da vieną kartą ant „daproso“.

Po to „daproso“ žaibo greitumu pasklydo garsas po visą Ukurių apygardą, kad policija vagis paėme. Visi labiausei stebėjosi isz ukininko Jurgio Vagiszevyecziaus, kurs ikisziolei visų buvo pripažintas už „teisingą, iszmintingą ir dievobaimingą žmogų“, o dabar pasirodo, kad jis arklavagis; nekurie tam visam nenorėjo tikėti ir teisingo aną, kad jis buk nekaltai papuolęs į „vagių szałką“.

Mikołų Vagiliuną ir Jokubą Skriaudį visi laikė už aptariamus žmones, bet kada nieks jų su vagystėmis susitepus nebuvo nutveręs, nieks anų vagimis nevadino, bet tikt visi saprotavo, kad jie szi tą pavaginėja arba kaip sako „panaginėja“.

Ant to balto svietelio tankiai atsitinka, kad vienas akyvaizdoje žmonių pasiredo „dievobaimingu ir iszmintingu žmogumi“, o isztiesų rasit yra paskutinis latras ir vagis; antras vėl apsilikęs ploszczium' nekalto avinėlio, o isztiesų rasit yra draskantis vilkas; trecias vėl ant liežuvio turi Dievo ir artimo meilę, o savo szirdyje rasit velnią neszioja. Bet ant patarlės: „uzbonas neszioja vandenį tolaik, ko laik aša nutruksta“, o kaip aša nutruksta, uzbonas susikulia ir vanduo, kad ir bjaurus, iszsilieja. Ir Vagiszevyeczius turėjo szlovę „teisingo ir iszmintingo ukininko“, bet vieną kartą susigrėbe ant arklių ir jam . . . aša nutruko. Ir teip, sakau, daugybei žmonių Vagiszevyecziumi panaszių atsitinka, o žmonės stebiasi isz jų **veidmainystės**.

XI.

Buvo jau rudenop. Ukanotos dienos, lytai ir vėjai visam prigimimui pridavė rustą veidą. Atejo 25 diena rugsėjo, kada tai buvo paskirta byla (prova) visų arklavagių: Jono Vargaiczio, Juozo Vagiszaucko, ukininko Jurgio Vagiszevyecziaus, Mikoło Vagiliuno ir Jokubo Skriaudžio. Jie visi buvo kaltinami įvairiose arklavagystėse. Perkratimas tos „dielos“ buvo pavestas „mieravojui“ sudžei. Žmonių ant sudo susirinko labai daug.

Į sudžios kamara“ įvede visus vagis; visi stovi gelžineis apkalti. Jonas Vargaitis stovi kerezioje susiraukęs ir laiks nuo laiko uzmeta ant publikos savo juodas kaip sabalius akis su sarkastiszku nusiszypsojimu; Vagiszevyczius vėl stovi persikreipęs ir laiks nuo laiko atsiduksėja ir galvą palinguoja tarsi parodyti norėdams, kad jis yra nekaltas; Jokubas Skriaudys baimingai žvalgėsi ir raukosi tarsi verkti norėdams. Mikolas Vagiliunas vėl žiuri tai į publika, tai į savo draugus tarsi pabėgti norėdams, o Juozas Vagiszauckas szypso ir savo nuliudusiems draugams vien į paszonę dunksnoja, kad nenuleistu nosies ir laikytusi drąsei. Įėjo sudžia; publika nutilo. Sudžia parskaitė visų, vagių vardus ir pravardes, paklausė apie jų tikėjimą, amžių ir pradėjo nuo Jono Vargaiczio ir Juozo Vagiszaucko, kurius Raudžių vyrai nutvėre ant savo arklių. Visupirmu Raudžių ukininkai iszpasakojo sudžei, kad jie nakties laike ganė savo arklius; pusnaktyje atėjo du žmogu ir pradėjo apie jų arklius vaikszezioti; vienas jau pamove keletą arklių, norėjo sėsti ir szalyn joti kaip jie iszkrumo iszpuolė ir abu vagiu nutvėre. Vargaitis ir Vagiszauckas klausęs tos Raudžių vyrų kalbos su rustu veidu ir tarsi savo szirdyje jiems pasakojo: „oi, da klius juma nuo mūsų!“ Vyrams pabaigus kalbėti sudžia paklausė:

— Vargaitis ir Vagiszauckas! prisipažįstate prie tos vavgystės?

— Ne! pons sudžia, drąsei atsakė abu vagiu.

— Ttai kaip? juk tie žmonės juos nutvėre ant savo arklių, kurius norėjote pavogti?

— Mes, pons sudžia, nieko neatmename! teisinosi vagis.

— Kaip tai? nieko neatmenate?

— Mes, pons sudžia, buvome girti ir antrą dieną sumuszti ir sudaužyti atsibudome tarsi isz' miego pono asesoriaus cypėje. Sudžia paszaukė liudytojus, tarp kurių buvo patsai asesorius ir visi patvirtino, kad jie buvo tame laike blaivais.

Toliaus sudžia paszaukė ukininką Vagiszevycziu ir paklausė.

— Tu raszei gromatą į Kurlandiją pas latvį Janį Dzenni?

Vagiszevyczius atsivertęs pažiurejo į lūbas, pamislyjo ir nedrąsei atsake:

— Ne, pons sudzia, Kurlandijoje nejokio latvio neturiu pažįstamo.

— Žiurėk, o tas yra? paraszai tavo? parodė sudžia Vagiszevycziui gromatą.

Vagiszevyczius iszbało ir galvą pakinknojęs atsake:

— Ne, ta gromata ne mano raszyta.

— Tamsta vogei arklius ir statei į Kurlandiją? klausė vėl sudžia.

— Ne, pons sudžia, nevogiau! gynėsi Vagiszevyczius.

Toliaus sudžia pavadino Mikolą Vagiliuną, kurio paklausė:

— Tamsta vogei arklius ir vedei anam latviui į Kurlandiją?

— Ne, pons sudžia, nevogiau ir nejokio latvio Kurlandijoje nepažistu? atsakė Vagiliunas.

— Ir kaip tamstos vardas ir pravardė papuole į tą Vagiszevycziaus pas latvį raszytą gromatą?

— Asz, nežinau, pajudinęs galvą atsakė Vagiliunas.

Ant gało sudžia pavadino Jukubą Skriaudį, kurio vėl paklause:

— Tamsta vėl priguli prie kumpanijos Vagiszevycziaus ir Vagiliuno?

— Ne, poneli, nepriguliu, kaip Dievas danguje yra szventas, nepriguliu! teisinosi Skriaudys priesz sudžią rankas sudėjęs kaip ant maldos ir akis į dangų narstydams.

— Bet tamsta prisipažinai asesoriui, kad vogei arklius? klausė sudžia.

— Oi poneli, prisipažinau dėlto, kad pons asesorius manę musze, oi, kaip skaudžei manę musze! vaipydamos pasakojo Skriaudys.

Tamsta muszei Skriaudį? klausė sudžia asesoriaus.

— Ne, nemusziau! atsakė tarsi flegmatiszkai.

— Ir ką jis sako, kad tamsta aną muszės?

— Mefuoja bestija! geruoju iszpasakojo man pats viską, kad jų esanti ciela „szaika“.

Toliaus asesorius iszpasakojo, kad jis aną Vagiszevycziaus gromatą apturėjęs nuo Kurlandijos, ant kurios praneszimo aresztavojęs Vagiszevyczių, Vagiliuną ir Skriaudį.

Sudžia da paėmė įnagą Vargaitį ir Vagiszaucką, kurių vardai ir pravardės anoje gromatoje teip-pat buvo užrasyti, bet jie smertinai užsigyne, kad netikt nepažįsta Kurlandijoje nejokio latvio, bet pagaliaus ir paties Vagiszevycziaus nepažįsta, Sud-

žia da paklausė liudytojų, kurių buvo į 15 asabų apie gyvenimą ir užsiėmimą visų minėtų vagių. Ana gromata „ekspertų“ buvo pripažintu, kad yra raszyta ranką Vagyszevyciaus. Ant gało sudžia vieniems ir kitiems uždavė keletą klausimų ir parskaitė toki dekretą: Joną Vargaitį ir Juozą Vagiszaucką uždaryti kalinėje ant 2 metų. Vagiszevycių ant 1 metų. Mikolą Vagiliuną ir Jokubą Skriaudį ant 6 menesių. Ir ant to pasibaigė visa „diela“, —
(Toliaus bus.)

Ir vėl mislis grįžta.

Ir vėl, ir vėl mislis grįžta ant gludnų kalnų ir leksztų pakalnių gimtos szalies, ir skrinda ji per žalias giraites jos, per galias upes ir blizganczius ežerų pavirszius.

Visur liudna ir laukstu.

Nuversti kryžiai, sugriautos bažnycios... Įrose guli pilis, nuvargęs kankinamas svietas; ir nėra kam užstoti, nė kam suraminti jį.....

Kur karszta giminė, kur plati gentis, kur ruiminga, lietuvi, tėvynė tavo?

Ei! ten pajuryj' kur plakas amžinai judrios marių bangos, ar ne girdėt balsų atplaukusių genczių isz anapus jurės?

Po jurias skraido laivai visoki, virszum jurių rykauja visoki paukszciai mariniai ir užia bangos, smilties krantus griauja.....

Genczių, ne girdėt.

Ant kopų kalnų vėjas nudengė kapus prosenių ir baltuoja dabar jų seni kaulai; — pusto juos sniegai, lyja lietūs.... ir nėra kam pridengti.

Kur, jūs, kuno ir proto milžinai praslinkusių amžių? kur jūsų veislė galinga? Kur, jūs, areliai Gedimino lizdo?

Nustojo proto, nustojo ir vieko veislė kunigų ir kunigaikszčių Lietuvos...

Užtemo tavo saulė szviesi, Lietuva, rubus tavo nuplėszė, grožybę nudraskė. Vaikai tavo n'iszmintingi tevų iszsižadėjo, — pasklydo po plātų svieta naujos motinos jieszkoti,..... tik pamotę rado!

Ei, verkia tavo vaikai, miela Lietuva, ir aszaroms nēr gało.

Ant szviesaus iksziol tavo dangaus tamsiuoja dabar paraszas Muravjovo:

„mesinėti Lietuvą“.

Ir plaukia aszaros ir plaukia kraujai.

Ir atvirai ir iszpasaŭ tolidžio tavo apsilupsi kuną samdytas budelis bado.

Verkia tavo vaikai, rėkia — dejuoja gvoŭtavojamos moteris, kraujais plūksta vyrai... ir visi mirszta po budelių peiliu.

Krankia juodas varnas ir į Lietuvą lekia. Ei, ir vilkas bruzginais į Lietuvą slenka...

Lėkit, slinkit! Ant Krožentos kranto tįso kunai. Lietuvų vyrų, tyso kunai ir moterų, gvoŭtavojimu užkankitų.

Lėkit, slinkit! Prasidėjo kankinimai, atsiras badas, gausinga bus nelaimės pjūtė.

Lėkit, slinkit!...

Apgarsinimas.

Inteligentams kaip dvasiszkiems, teip civiliszkiems su karszcziausia szirdžia pavedamę rusiszką mėnesinį laikrasztį

„Viestnik Trezvosti“.

Yra tai pirmas rusiszkas laikrasztis, pavestas klausimams apie karę priesz girtybę ir apie alkoholizmo blėdis. Yra tai labai naudingas laikrasztis; prityrimas parodė, juog jo skaitytojai visi pavirto į karszcziausius blaivystės platintojus. Rusai-inteligentai labai užsiinteresavo blaivystės klausymu; nejau-gi mes, lietuviai, pasiliksimė užpakalyje? Ar, da gal mažai Lietuva kenczia per alkoholizmą? — Adres: Peterburg, Goročovaja, 32. — Kasztuoja 1 rublį ant metų su prisiuntimų.

Atsakąs rėdaktorius **J. Łapinas Tilžėje**; prie jo siųst rašztus, rankraszczius ir piningus; pas jį teipogi laikraszcziu krautuvė. Antraszas: **Herrn J. Łapinas, Tilsit, (Ostpr.)**

Spaudinta pas J. Szenkę, Tilžėje.